

Yisu hik Auk Loŋ Kapô thô hadêŋ Jon Abô môn

Aposel Jon hatô kapyâ êntêk hadêŋ avômalô êvhaviŋ takatu ba Lom iniŋ gavman lôk avômalô vi êv malaiŋ hadêŋ i. Hato hathak wêŋ takatu ba Wapômbêŋ hik thô hadêŋ yani ek injik malêla takatu ba tem imbitak kethêŋ thô. Kapyâ êntêk ma auk loŋ kapô bêŋ anôŋ hêk kapô.

Hato ek embatho avômalô êvhaviŋ loŋ ek nimir lôklokwan endeba êyô waklavôn Yisu endelêm. Yisu halehalêm, êŋ ma Sadaŋ lôk anêŋ avômalô takatu ba esopa yani tem nêpôm malaiŋ bêŋ. Ma avômalô êvhaviŋ tem nêôm mavi imbiŋ Yisu êtôm wak nômbêŋ intu sapêŋ.

Hato kapyâ êntêk hadêŋ 95 AD la.

Abô môn

¹ *Auk loŋ kapô êntêk ma Wapômbêŋ hêv hadêŋ Yisu Kilisi ek injik thô êndêŋ anêŋ avômalô ku esak nôm takatu ba tem imbitak kethêŋ. Yisu hêv anêŋ aŋela ba hi hanaŋ ba hik thô hadêŋ anêŋ anyô ku Jon.

² Ma Jon hayê Wapômbêŋ anêŋ abô lôk abô avanôŋ takatu ba Yisu hanaŋ ma hanaŋ lôkthô bêŋ.

* **1:1:** ALK 22:6

³ *Ma ôpatu ba hasam abô plopet êntêk ma êmô lôk lamavi. Ma ôpatu ba halarô ba hasopa ma êmô lôk lamavi ek malê nena waklavônj lêk habobo.

Jon hato abô hadênj avômalô êvhavij ôdônj bahenji ba lahavuju

⁴ *Ya Jon yahato kapya êntêk hi hadênj avômalô êvhavij anênj malak bahenji ba lahavuju takatu ba êmô plovins Esia. Anyô Bêj atu ba lêk hamô ma bôk hamô ba tem êlêm, yani anênj wapôm lôk labali êmô imbinj môlô. Ma lovak mathenj bahenji ba lahavuju atu ba êmô Anyô Bêj atu anênj lonj hayabinj avômalô anênj wapôm lôk yôhok êmô imbinj môlô.

⁵ *Ma Yisu Kilisi atu ba haminj lôklokwanj hathak Wapômbênj anênj abô anênj wapôm lôk labali êmô imbinj môlô aênj iyom. Yani anyô haviyô mônj hêk nana lôk hayabinj kinj pik sapênj.

Yani lahavinj alalô ba anênj thalalenj hapole alalô vê hêk alalôaninj kambom.

⁶ *Ma yani hatak alalô ek nambitak nê nambôk da êmô Kamik Wapômbênj anênj lonj lôklinjak kapô. Nanêm athênj lôkmanjinj lôk lôklokwanj êndênj yani êtôm wak nômbênj intu sapênj. Avanônj.

⁷ *Ôngô! Yani hamô buliv kapô ba halêm ba tem avômalô sapênj nêgê yani. Avômalô takatu ba bôk ibi yani lôk avômalô pik sapênj tem nêgê yani ba nedarj asênj malênj. Avanônj, tem imbitak aênj.

⁸ *Anyô Bêj Wapômbênj hana nena, “Ya anyô mônj anônj lôk havenj yam havinj. Bôk yahamô ma

* **1:3:** ALK 22:7,10 * **1:4:** Kis 3:14-15; ALK 3:1; 4:5 * **1:5:** Sng 89:27; Kol 1:18 * **1:6:** 1Pi 2:9; ALK 5:10; 20:6 * **1:7:** Dan 7:13; Sek 12:10; Mat 24:30; Jon 19:34-37; 1Te 4:17 * **1:8:** ALK 21:6; 22:13

lêk yahamô ma tem yasôk. Lôklinyak sapêŋ ma ya iym yenaŋ.”

Jon hayê Yisu

⁹ Ya Jon môlônim aiyaŋ. Wapômbêŋ hayabin alalô sapêŋ hamô anêŋ loŋ lôklinyak kapô ba alalô athak awa malaiŋ lomaloma ba amin lôklokwan hathak Yisu. Yahamô ŋgavithôm anêŋ Patmos hathak yahanan Wapômbêŋ anêŋ abô lôk yahanan abô hathak Yisu.

¹⁰ Hadêŋ Anyô Bêŋ anêŋ waklavôn ma Lovak Mathen anêŋ lôklokwan hawa ya. Ma yahalanô kaêk bêŋ hatôm lavuak halan haven ya yam

¹¹ ba hanaŋ, “Oto nôŋ takatu ba hôyê êndôk kapyba ba nêŋ êndêŋ avômalô êvhaviŋ ôdôn bahenvi ba lahavuju takatu. Oto ni Epesus lo Smelna ma Pelgamum lo Taiataila ma Saldis lo Piladelpia ma Laodisia.”

¹² Ma yahik ya liliŋ ek yangê kaêk atu ba elam hadêŋ ya, êŋ ma yahayê atum lam gol bahenvi ba lahavuju hamiŋ.

¹³ *Ma yahayê anyô hamô atum lam takêŋ malêvôn ba hatôm anyô te nakaduŋ. Yani hik kwêv daim ba hayô va luvi ma havanŋiŋ sôp gol te hawê haven bôm kabum.

¹⁴ *Ma anêŋ wakadôk ŋauŋ ma thapuk anôn hatôm boksipsip vuluk lôk hatôm buliv thapuk anôn. Ma anêŋ madaluk ma hatôm atum dahalan.

¹⁵ Ma anêŋ vakapô ma hatôm aer mayav mabuŋ mavi atu ba êbôk hamô atum ba habi kêdêkêdê. Ma anêŋ abô anêŋ pôk ma diŋdiŋ hatôm ŋaŋ bêŋ halan.

* **1:13:** Dan 7:13; 10:5 * **1:14:** Ese 43:2; Dan 7:9; 10:6; ALK 2:18; 19:12

16 *Yani havalonj vulinj bahenji ba lahavuju hamô yani banj vianônj. Ma binj vovak daim te ba ma hêk luvi hale yani abôlêk. Ma yani thohavloma ma hatôm wak habi mathalalenj kambom.

17 *Yahayê yani ma yahêv yak halôk hêk yani va hatôm anyô nâma. Ma yani hatak banj vianônj hayô hêk ya ma hanan, “Minj ôkô ami. Ya anyô mông ba havenj yam havinj.

18 Ya ma ôpatu ba hamô lôkmala. Bôk yahama ma donjom lêk yahamô lôkmala hatôm wak nômbênj intu sapênj. Ma yahavalonj nâma lôk anênj lonj ininj vovalenj.

19 Oto nôm takatu ba hôyê. Nôm takatu vi lêk hamô ma vi tem imbitak embenj yam.

20 Êntêk ma abô lonj kapô hathak vulinj bahenji ba lahavuju takatu ba hôyê hamô yabahenj vianônj lôk atum lam gol bahenji ba lahavuju. Anênj ôdônj ma aêntêk: vulinj bahenji ba lahavuju takênj ma anjela bahenji ba lahavuju takatu ba eyabinj avômalô êvhavinj ôdônj bahenji ba lahavuju takatu. Ma atum lam gol bahenji ba lahavuju takatu ma avômalô êvhavinj ôdônj bahenji ba lahavuju.”

2

Abô hi Epesus

1 *Ma ôpênj hanan hadênj ya nena, “Oto abô ni êndênj anjela atu ba hayabinj avômalô êvhavinj anênj Epesus aêntêk:

Abô êntêk halêm anênj ôpatu ba havalonj vulinj bahenji ba lahavuju hamô banj vianônj

* 1:16: Hib 4:12; ALK 2:12; 19:15

* 1:17: Ais 44:6; 48:12; ALK

2:8; 22:13 * 2:1: ALK 1:16

ma havenŋ atum lam gol bahenŋvi ba lahavuju malêvônŋ. Ba hanaŋ nena:

² *Yahayala môlenim bôk lo loŋ lôk unim ku takatu ba udum ba umiŋ lôklokwaŋ. Ma ôpôlik hathak nê kambom. Ma bôk olaŋô nê takatu ba esau nena thêlô ma aposel ba oyala nena thêlô ma nê abôyaŋ.

³ Ma ovaloŋ yenaŋ athên loŋ ba malaiŋ loma-loma hapôm môle ma doŋtom umiŋ lôklokwaŋ lôk lemimvidonŋ ma miŋ vau ami.

⁴ Ma doŋtom môlenim kambom te hamô ba yahadô. Môle miŋ lemimhaviŋ ya hatôm môn sêbôk ami.

⁵ *Aên ba lemimimbi kobom mavi sêbôk ma tem ôŋgô nena môle lêk ôêv yak bêŋ anônŋ. Aên ba node kapôlômim liliŋ ek nosopa loŋôndê mavi sêbôk atu. Ma mi ma tem yasôk ek yanêm môlenim atum lam vê.

⁶ Ma doŋtom môle othak udum nôm mavi te nena môle ôpôlik hathak avômalô takatu ba esopa Nikolas anên kobom hatôm atu ba yahapôlik aên iyom.

⁷ *Opalê atu ba lôk lêndônŋ ma endanô abô takatu ba Lovak Mathen hanaŋ hadên avômalô ôdônŋ takatu ba êvhaviŋ. Nê takatu ba leniŋvidonŋ ba miŋ êv yak ami ma tem yatak thêlô ek nejaŋ alokwaŋ va atu ba hêv lôkmala hamô Wapômbên anên loŋ mavi anônŋ kapô.”

Abô hi Smelna

* 2:2: 1Jon 4:1 * 2:5: ALK 3:3 * 2:7: Stt 2:9; ALK 22:2,19

⁸ Ma ôpêŋ hanaŋ hathak loŋbô nena, “Oto abô ni êndêŋ aŋela atu ba hayabiŋ avômalô êvhaviŋ anêŋ Smelna aêntêk:

Abô êntêk halêm anêŋ ôpatu ba hamôŋ ba havenŋ yam ma bôk hama ba haviyô hathak loŋbô. Ma yani hanaŋ aêntêk:

⁹ *Yahayala malaiŋ lomaloma hapôm môlô ba ômô thavuthiŋ, ma doŋtom môlô ma ŋê lôk nômkama bêŋ hêk Wapômbêŋ ma. Ma yahayala abô kambom takatu ba avômalô vi enaŋ hathak môlô. Thêlô esau nena thêlô ma Wapômbêŋ anêŋ avômalô Islael ma doŋtom mi. Thêlô ma Sadaŋ anêŋ avômalô.

¹⁰ *Miŋ môlô nôkô esak malaiŋ takatu ba tem êpôm môlô kethêŋ ami. Odaŋô! Sadaŋ tem indum ek avômalô netak môlô doho êndôk koladôŋ ek nesaê môlô. Ma môlô noja malaiŋ êtôm wak laumiŋ. Numiŋ lôklokwaŋ endeba noma ma tem yanêm lôkmala atu ba nêmo êtôm wak nômbêŋ intu sapêŋ anêŋ kulunŋ gol êndêŋ môlô.

¹¹ *Opalê atu ba lôk lêndôŋ ma endanô abô takatu ba Lovak Mathenŋ hanaŋ hadêŋ avômalô ôdôŋ takatu ba êvhaviŋ. Nê takatu ba leniŋvidonŋ ba miŋ êv yak ami ma tem miŋ neja malaiŋ esak ŋama atu ba havenŋ yam ami.”

Abô hi Pelgamum

¹² Ma ôpêŋ hanaŋ hathak loŋbô nena, “Oto abô ni êndêŋ aŋela atu ba hayabiŋ avômalô êvhaviŋ anêŋ Pelgamum aêntêk:

* **2:9:** 2Ko 11:14-15; ALK 3:9 * **2:10:** 2Ti 4:8; Jem 1:12 * **2:11:** ALK 20:14; 21:8

Abô êntêk halêm anêŋ ôpatu ba havalonŋ biŋ vovak ba ma hêk luvi. Hanaŋ aêntêk:

¹³ Yahayala loŋ atu ba môlô ômô. Loŋ êŋ ma Sadaŋ da hamô ba hayabiŋ, ma donŋtom môlô ômô loŋ êŋ ba ovalonŋ yenaŋ athêŋ loŋ lôklokwaŋ. Ma hadêŋ waklavônŋ atu ba ik Antipas vônô hêk môlônim malak ma môlô miŋ otak unim ôêvhaviŋ ya ami. Yani hêvhaviŋ ya bêŋ anônŋ ba hanaŋ yenaŋ abô bêŋ hêk Sadaŋ anêŋ loŋ.

¹⁴ *Ma donŋtom môlônim kambom doho hêk ba yahadô. Môlô doho osopa plopet bô Balam anêŋ abô. Sêbôk ma yani hêv auk hadêŋ Moap iniŋ kiŋ Balak ek êndôk avômalô Israêl leniŋ ek nindum kambom ba nejaŋ nôŋ takatu ba bôk hêv hadêŋ ngôk lôk nindum sek waliliŋ.

¹⁵ Aêŋ iyom ma môlô doho osopa Nikolas anêŋ abô.

¹⁶ Aêŋ ba node kapôlômim liliŋ. Mi ma tem yasôk kethenŋ oyaŋ ba yaŋgik vovak esak yenaŋ biŋ vovak atu ba hale yavenbôlêk êndêŋ môlô takatu ba miŋ ole am liliŋ ami.

¹⁷ *Opalê atu ba lôk lêndônŋ ma endanô abô takatu ba Lovak Matherŋ hanaŋ hadêŋ avômalô ôdônŋ takatu ba êvhaviŋ. Nê takatu ba leniŋvidonŋ ba miŋ êv yak ami ma tem yanêm nôŋ ‘mana’ êndêŋ thêlô hatôm bôk yahêv hadêŋ Israêl êmô loŋ thiliv. Mana êŋ ma lêk hamô loŋ kapô. Ma tem yanêm thêlô valu thapuk te lôk athêŋ lukmuk atu ba eto hathak. Anyôla miŋ hayala athêŋ lukmuk êŋ ami ma ôpatu ba hawa iyom

* **2:14:** Nam 22:1-25:2; 31:16; 2Pi 2:15
16:4,14-15,33-34; Ais 62:2; Jon 6:48-50

* **2:17:** Kis

intu hayala.”

Abô hi Taiataila

¹⁸*Ma ôpên hanan hathak lonjbô nena, “Oto abô ni êndên anjela atu ba hayabinj avômalô êvhavinj anên Taiataila aêntêk:

Abô êntêk halêm anên Wapômbên anên Nakadunj atu ba madaluk hatôm atum dahalanj ma vakapô hatôm aenj mayav atu ba habi kêdêkêdê. Hanañ aêntêk:

¹⁹Yahayala môlônim kobom. Yahayala môlônim lemimhavinj lôk ôêvhavinj ma ôêv avômalô sa ba uminj lôklokwanj iyom. Hadênj mônj ma môlô udum ku dokte, ma donjom lêk môlô udum ku bênj.

²⁰*Ma donjom môlônim kambom te hêk ba yahadô. Avi te hatôm Jesebel hamô havinj môlô. Yani hasau nena yani ma avi plopet te, ma donjom yani anên abô halom yenañ nê ku ek nindum sek walilinj lôk nejanj nôm takatu ba êv da hadênj ngôk. Yani hadum kambom takênj, ma donjom môlô minj ôêv yani vê ami!

²¹Yahêv waklavônj ek yani ende kapô lilinj ba etak anên sek walilinj, ma donjom mi. Yani hadô.

²²Odanô! Tem yanêm lijinj bênj êndênj yani lôk yanêm malainj bênj êndênj nê takatu ba idum sek havinj yani ba minj ele kapôlôninj lilinj ami.

²³*Ma tem yangik yani anên avômena pôpônô. Aênj ba avômalô ôdônj êvhavinj lôkthô tem neyala nena ya ôpatu ba yahayê avômalô kapôlôninj lôk iniñ auk. Ba tem yanêm vuli êndênj môlô tomtom êtôm nôm takatu ba udum.

* **2:18:** ALK 1:14-15 * **2:20:** 1Kinj 16:31; 2Kinj 9:22 * **2:23:** Sng 7:9; Jer 17:10; ALK 20:12-13

24 Ma don̄tom lêk yahêv ku don̄tom iyom hadêŋ mômô vi anêŋ Taiataila atu ba miŋ osopa yani anêŋ abô ami. Lôk miŋ oyala nô̄m atu ba elam nena, ‘Sadan anêŋ auk loŋ kapô’ ami. Ku êŋ ma

25 * nobalon̄ unim auk loŋ endeba yatup am.

26 Nê takatu ba len̄ŋvidon̄ ba miŋ êv yak ami ma idum yenan̄ yalen̄haviŋ aleba hayô anêŋ dan̄, ma tem yanê̄m athêŋ bêŋ êndêŋ thêlô ek neyabin̄ avômalō pik lôkthô.

27 *Thêlô tem neja kôm aen̄ ek neyabin̄ avômalō pik lôklokwan̄ ba nimbi thêlô ba nipup nenanena êtôm un̄ anôŋ. Wakamik bôk hêv athêŋ bêŋ hadêŋ ya ba tem yandum aen̄ iyom êndêŋ thêlô.

28 *Ma tem yanê̄m vulin̄ lôkbôk êndêŋ thêlô imbiŋ.

29 Opalê atu ba lôk lêndôn̄ ma endan̄ô abô takatu ba Lovak Mather̄ŋ hanan̄ hadêŋ avômalō ôdôn̄ takatu ba êvhaviŋ.”

3

Abô hi Saldis

1 *Ma ôpêŋ hanan̄ hathak loŋbô nena, “Oto abô ni êndêŋ an̄ela atu ba hayabin̄ avômalō êvhavin̄ anêŋ Saldis aêntêk:

Abô êntêk halêm anêŋ ôpatu ba hayabin̄ Wapômbên̄ anêŋ lovak mather̄ŋ bahen̄vi ba lahavuju ma havalon̄ vulin̄ bahen̄vi ba lahavuju. Ma yani hanan̄ aêntêk: Yahayala

* 2:25: ALK 3:11 * 2:27: Sng 2:9 * 2:28: ALK 22:16 * 3:1: ALK 1:4,16

môlônim kobom. Avômalô eson nena môlô ômô lôkmala. Ma donjom mi, môlô bôk oma yôv.

² Numbiyô! Môlônim ôêvhaviŋ lêk habobo ema ba intu nobatho am loŋ ek malê nena môlônim ku ma volon oyaŋ hêk yenaŋ Wapômbêŋ ma.

³ *Lemimimbi abô takatu ba bôk olaŋô ba ovalon. Ma node kapôlômim liliŋ ba nodovak abô êŋ vibin. Môlô miŋ oviyô ami, ma tem yasôk êtôm anyô vani ba môlô noboloba.

⁴ *Ma donjom môlô naju iyom anêŋ Saldis intu unim sôp mabuŋ denaŋ. Unim kobom ma mavi ba intu emben yam ma hatôm noba sôp thapuk ba nomben imbiŋ ya.

⁵ *Nê takatu ba leniŋvidon ba miŋ êv yak ami tem nipuk sôp thapuk êtôm thêlô. Tem miŋ yanêm thêlônin athêŋ vê ênjêk kapyâ lôkmala ami ma mi. Tem yanaŋ êndêŋ Wapômbêŋ lôk anêŋ aŋela nena, ‘Thêlô êŋ ma yenaŋ.’

⁶ Opalê atu ba lôk lêndôn ma endanô abô takatu ba Lovak Mathen hanaŋ hadêŋ avômalô ôdôn takatu ba êvhaviŋ.”

Abô hi Piladelpia

⁷ *Ma ôpêŋ hanaŋ hathak loŋbô nena, “Oto abô ni êndêŋ aŋela atu ba hayabiŋ avômalô êvhaviŋ anêŋ Piladelpia aêntêk:

Abô êntêk halêm anêŋ ôpatu ba mathen ma hanaŋ abô avanôn iyom. Yani hayabiŋ Jelusalem lukmuk anêŋ badêŋ abôlêk anêŋ vovalen hatôm Devit bôk hayabiŋ Jelusalem bô

* **3:3:** Mat 24:43-44; 1Te 5:2; ALK 2:5; 16:15 * **3:4:** Jut 23 * **3:5:** Kis 32:32-33; Mat 10:32; Luk 12:8 * **3:7:** Ais 22:22

anêṅ. Yani hik vê ma miṅ hatôm anyôla injik siṅ ami. Ma yani hik siṅ ma miṅ hatôm anyôla injik vê ami. Yani hanaṅ aêntêk:

⁸ *Yahayala môlônim kobom. Odaṅô. Yahik unyak abôlêk te vê ek môlô ma miṅ hatôm anyôla injik siṅ ami. Yahayala nena anêm lôklokwaṅ ma yaôna, ma donṭom môlô osopa yenaṅ abô ba miṅ ôvôliṅ dônim hathak yenaṅ athêṅ ami.

⁹ *Sadaṅ anêṅ avômalô takatu ba enaṅ nena thêlô ma Wapômbêṅ anêṅ avômalô Israel, ma donṭom mi, thêlô enaṅ abôyaṅ iyom. Tem yandom thêlô ba nêlêm ek nede veṅiṅdôṅ lêlô êndêṅ môlô ma neyala nena yalenḡhaviṅ môlô.

¹⁰ *Môlô othak osopa yenaṅ abô balabuṅ lôk umiṅ lôklokwaṅ. Ba intu tem yayabiṅ môlô mavi êndêṅ waklavôṅ malaiṅ atu ba tem esaê avômalô pik bêṅ êntêk lôkthô.

¹¹ Tem yasôk ketheṅ. Nobaloṅ unim nômkama anôṅ loṅ lôklokwaṅ ek anyô yaṅ miṅ enja môlônim vuli ami.

¹² *Nê takatu ba leṅiṅvidonṅ ba miṅ êv yak ami tem yatak thêlô ek nimbitak êtôm yenaṅ Wapômbêṅ anêṅ unyak mathenṅ anêṅ landiṅ. Thêlô tem miṅ netak ami. Ma tem yato yenaṅ Wapômbêṅ anêṅ athêṅ lôk Wapômbêṅ anêṅ malak lôṅ anêṅ athêṅ nena Jelusalem lukmuk êyôṅgêk thêlô. Malak êṅ tem yenaṅ Wapômbêṅ nêṁ anêṅ leṅ ba êndôk ba êlêm. Ma tem yato yenaṅ athêṅ lukmuk êyôṅgêk thêlô imbiṅ.

¹³ Opalê atu ba lôk lêndônṅ ma endanô abô

* **3:8:** 1Ko 16:9 * **3:9:** Ais 45:14; 49:23; 60:14; ALK 2:9 * **3:10:**

Luk 21:19; 2Ti 2:12 * **3:12:** Ais 62:2; 65:15; ALK 14:1; 21:2

takatu ba Lovak Matherj hanan hadênj avômalô ôdônj takatu ba êvhavinj.”

Abô hi Laodisia

¹⁴ Ma ôpênj hanan hathak lonjbô nena, “Oto abô ni êndênj aŋela atu ba hayabinj avômalô êvhavinj anênj Laodisia aêntêk:

Abô êntêk ma halêm anênj ôpatu ba anênj athênj nena Avanônj Biŋ. Yani ma anyô haminj lôklokwanj ek hik Wapômbênj anênj nô m avanônj thô. Ma yani pik lo lenj sapênj anênj alanj. Ba hananj nena:

¹⁵ *Yahayala nô m takatu ba môlô othak udum ba môlô miŋ vovanj mena thilibunj la ami. Yalenjhavinj môlô vovanj mena thilibunj la ma donjom mi.

¹⁶ Môlô vovanj dokte ma thilibunj dokte iyom ba yahadô. Ba intu tem yambululup môlô vê ende yavenjbôlêk.

¹⁷ *Môlô othak onanj nena, ‘Ya anyô valuselenj bêŋ ma ya anyô lôkmanjinj ba yada hatôm.’ Ma donjom môlô ôthônj palin nena môlô kapôlômim daluk kambom! Alikaknena, môlô avômalô thavuthin ma malemim pusip ba ômô kôlôlônj.

¹⁸ *Yahananj ek môlô nô nê m vuli yenanj gol atu ba êbôk hamô atum ba mavi ek numbitak lôkmanjinj. Ma nô nê m vuli sô p thapuk ek nupuk ek miŋ mama esak lemvimpopam ami. Ma nô nê m vuli yak thôk ek êndôk malemim daluk ek ôŋgô tak.

* **3:15:** Lom 12:11 * **3:17:** Luk 12:21; 1Ko 4:8 * **3:18:** Ais 55:1

19 *Takatu ba yalen^hhaviŋ i ma yahayanda thêlô ma yahêv vovan^h hadêŋ i ek nedaŋô abô. Aêŋ ba môlô nôŋgwêk lêlê ek node kapôlômim liliŋ.

20 *Odaŋô. Yahamiŋ unyak abôlêk ba yahapididiŋ. Ma ôpatu ba halaŋô ya ba hik unyak abôlêk vê, ma tem yayô kapô ba yana ek yaŋgaŋ nôŋ imbiŋ yani ma enjaŋ nôŋ imbiŋ ya.

21 Nê takatu ba leniŋvidon^h ba miŋ êv yak ami tem yatak i nêmo yenaŋ loŋ yahayabiŋ avômalô imbiŋ ya, hatôm ya bôk lovak yôv ma yahamô haviŋ Wakamik hamô anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô.

22 Opalê atu ba lôk lêndôn^h ma endanô abô takatu ba Lovak Mathen^h hanaŋ hadêŋ avômalô ôdôn^h takatu ba êvhaviŋ.”

4

Anyô Bêŋ lôk anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô

1 *Vêm ma yahayê hathak loŋbô ma unyak abôlêk anêŋ malak len^h ida bôk hakyav ba hamiŋ. Ma venbôlêk atu ba bôk yahalaŋô hatôm lavuak hanaŋ hadêŋ ya, “Osak ba ôlêm ek yaŋgik nôŋ takatu ba tem imbitak emben^h yam thô êndêŋ o.”

2 *Kethen^h oyaŋ ma Lovak Mathen^h anêŋ lôklokwaŋ hawa ya ba yahayê Anyô Bêŋ anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô hamô malak len^h ba anyô te hayô hamô.

3 *Ma ôpên^h anêŋ kupik habi kêdêkêdê hatôm valu te anêŋ athên^h nena jaspâ lôk valu thalalen^h te anêŋ athên^h nena konilian. Ma okthen^hjuliŋ te hawê

* 3:19: 1Ko 11:32; Hib 12:6; ALK 2:5 * 3:20: Jon 14:23 * 4:1: ALK 1:1,10 * 4:2: Ais 6:1 * 4:3: Ese 1:28

haven Anyô Bêŋ êŋ anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô ba habi deda hatôm valu sanjek atu ba elam nena emelal.

⁴ *Anyô Bêŋ anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô hamô ma avaka hatôm 24 iniŋ loŋ êmô eyabiŋ avômalô hawê haven ba hathaŋ siŋ. Ma iniŋ sôp ma tha-puk ma kiŋ iniŋ kulun epesaŋ hathak gol hamô leŋŋkadôk.

⁵ *Damak hêv ma kakalu hik ba pôk lôklala halêm anêŋ Anyô Bêŋ anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô. Ma Anyô Bêŋ anêŋ loŋ vima ma atum lam bahenvi ba lahavuju hathaŋ hamô. Ma atum takêŋ ma Wapômbêŋ anêŋ lovak mathen bahenvi ba lahavuju.

⁶ *Ma Anyô Bêŋ anêŋ loŋ êŋ vima ma nômlate hatôm ŋgwék hêk ma mabuŋ mavi anôŋ hatôm liyali.

Ma yahayê nôm lôkmala ayova êmô malêvôn ba êwê even Anyô Bêŋ anêŋ loŋ. Nôm lôkmala ayova atu ba êmô ma malenjaluk hêk leŋvinŋkupik lôkthô, hêk malen ba dômiŋ haviŋ.

⁷ *Nôm lôkmala môŋ ma hatôm avuŋ laion, ma yaŋ haven yam hatôm bokmanŋkao malô. Ma te lu thohavloma hatôm anyô. Ma te ayova hatôm menak jeŋ hayovak haven.

⁸ *Nôm lôkmala ayova takêŋ tomtom iniŋ banik bahenvi ba lahavute ma malenŋ hêk leŋvinŋkupik lôkthô viyaiŋ ba vikapô. Wak lo bôlôvôn sapêŋ ma enaŋ nena,

* **4:4:** ALK 3:18 * **4:5:** Ese 1:13; Sek 4:2; ALK 1:4; 8:5; 11:19; 16:18

* **4:6:** Ese 1:5-10,22; 10:14 * **4:7:** Ese 1:10; 10:14 * **4:8:** Ais 6:2,3; Ese 1:18; 10:12

“Mathen, mathen, mathen.

Wapômbên Lôklokwan Anôn ma anyô mathen.

Yani bôk hamô, ma lêk hamô, ma tem êsôk.”

⁹ Nôm lôkmala takên ethak êv athên lôkmanjin hadên yani lôk enan nena yani ma Anyô Bên lôk êv lenjnmavi hadên ôpatu ba hamô Anyô Bên anên lon hayabin avômalô ba hamô lôkmala hatôm wak nômbên intu sapên. Thêlô idum aên,

¹⁰ *ên ma avaka 24 takatu êv yak êlôk êk Anyô Bên atu ba hamô anên lon hayabin avômalô ma, ma êv yen hadên ôpatu ba hamô hatôm wak nômbên intu sapên. Thêlô etak iniñ kulun gol halôk hamô Anyô Bên anên lon hayabin avômalô ma enan,

¹¹ “Anyô Bên iyom intu yêlôaniñ Wapômbên.

O iyom hatôm onja deda lôkmanjin lôk athên bên ma lôklokwan ek malê nena o iyom hopesan nômkama lôkthô.

Ma nômkama lôkthô habitak ba hamô ek malê nena oda lemhavin.”

5

Boksipsip Nakadun hawa kapy

¹ *Ma yahayê ôpatu ba hamô anên lon hayabin avômalô. Ma havalon kapya lôku bên te hêk ban vianôn. Ba eto abô hêk vi ba vi. Ma ik sin hathak nôm tôktôk bahenvi ba lahavuju.

² Ma yahayê anela lôklokwan te halam kaêk bên, “Opalê te hatôm nê môm tôktôk vê ba ekak kapy aêntêk?”

* **4:10:** ALK 19:4 * **5:1:** Ais 29:11; Ese 2:9-10

³ Ma donjom anyôla te anêñ lonj mena pik mena pik kapô la miñ hatôm ekak kapy a êñ ba êñjê kapô ami.

⁴ Ba intu yahalan ba yahalan ek malê nena miñ êpôm anyô late ek ekak kapy a êñ ba êñjê kapô ami.

⁵ *Ma donjom avaka takatu te hanan hadên ya, “Asên dô. Nôngô avun laion atu ba habitak anên ôdôn Juda. Êñ ma su lukmuk atu ba habiluk anên Devit. Bôk hik vovak ba hamô lu ba intu hatôm nê m nô m tôktôk bahen vi ba lahavuju takên vê ma ekak kapy a êñ.”

⁶ *Ma yahayê Boksipsip Nakadun te hamin ba anên pôpô hêk inan bôk ik vônô. Yani hamin Anyô Bên anên lonj hayabin avômalô ba hamin malêvôn ek nô m lôkmala ayova atu lôk avaka takatu. Anên yakik bahen vi ba lahavuju* ma madaluk bahen vi ba lahavuju. Madaluk takên ma Wapômbên anên lovak mathen bahen vi ba lahavuju atu ba bôk hêv hi pik lôkthô.

⁷ Ma Boksipsip Nakadun hi hawa kapy a hêk ôpatu ba hamô anên lonj hayabin avômalô ban vianôn.

⁸ *Yani hawa kapy a yôv ma nô m lôkmala ayova atu lôk avaka 24 takatu êv yak halôk bin hêk Boksipsip Nakadun ma. Tomtom ewa yen gita ma un gol yaôna lôk kamun êbôk ba ôv mavi hamô kapô ba hayô abôlêk sin. Atum yova lôk ôv mavi êñ ma avômalô mathen inin mek.

* 5:5: Stt 49:9; Ais 11:1,10; ALK 22:16 * 5:6: Sek 4:10; Jon 1:36; ALK 13:8 * 5:6: Yakik bahen vi ba lahavuju êñ hik thô nena yani ma anyô lôklokwan kambom. * 5:8: Sng 141:2; ALK 8:3-4

⁹* Ma thêlô êv yeŋ lukmuk te aêntêk,
 “O iyom hatôm onja kapyba ba okak ma nê m nôm
 tôktôk vê ek malê nena bôk ik o vônô ba
 hathak anê m thalalenj ma hôêv avômalô
 vuli.

Oda hôêv avômalô ôdônj lomalomalôk abô
 lomalomalô ma lenjvinj kupik lomalomalôk
 pik lomalomalô sapêj vuli ek hôêv hadêj
 Wapômbêj.

¹⁰* Hudum thêlô ibitak alalôanij Wapômbêj
 anêj avômalô takatu ba nê m anêj loŋ
 lôklinjak kapô lôk nindum anêj ku nê mbôk
 da. Ma tem nê tôm kinj ba neyabinj avômalô
 pik.”

Thêlô êv yeŋ hadêj Boksipsip Nakadun

¹¹* Ma yahayê hathak loŋbô ma yahalanô anjela
 lubunlubun ba dumsêlê mi. Thêlô êwê lawê Anyô
 Bêj anêj loŋ hayabinj avômalô lôk nôm lôkmala
 ayova atu ma avaka takatu.

¹² Ma elam lôklala bêj aêntêk,
 “Boksipsip Nakadun atu ba ik vônô ma yani hatôm
 enja lôklokwanj bêj lôk nôm kama bêj lôk auk
 bêj lôk lôklinjak bêj lôk athêj bêj lôk deda
 lôkmanjinj lôk lenjinmavi bêj.”

¹³ Ma yahalanô nôm lôkmala lôkthô anêj malak
 lenj lo lenjêvônj ma pik lo pik kapô ma ngwêk lo
 ngwêk kapô sapêj êv yeŋ aêntêk,
 “Anyô Bêj atu ba hamô anêj loŋ hayabinj avômalô
 lôk Boksipsip Nakadun thai neja lenjinmavi

* **5:9:** Sng 33:3; 40:3; 96:1; 98:1 * **5:10:** Kis 19:6; Ais 61:6; ALK
 1:6; 20:6 * **5:11:** Dan 7:10; Hib 12:22

bên lôk athên bên lôk deda lôkmanjin lôk
lôklokwan bên êtôm wak nômbên intu sapên.”

¹⁴Ma nômlôkmala ayova atu enan, “Avanôn binj”.
Ma avaka takatu êv yak halôk binj ma êv yenj.

6

Boksipsip Nakadun hakyav kapy anên nômlôktôk vê

¹*Ma yahayê Boksipsip Nakadun hakyav nômlôktôk te môn vê. Ma yahalanô nômlôkmala ayova takatu te halam kaék hatôm kakalu ba hanan, “Ôlêm yainj ek nu pik.”

²*Ênj ma yahayê bokhos thapuk te ma anyô te hayô hamô ba havalon lunak lokwan. Ma êv kin ininj kulun hadênj yani. Ma hawa anênj bok ma hi pik hatôm anyô vovak laik te ek injik vovak ba êmô vovak sapên lu.

³Yôv ma Boksipsip Nakadun hakyav nômlôktôk te ju ma nômlôkmala te ju hanan, “Ôlêm yainj ek nu pik.”

⁴Ma bokhos thalalenj te hale yainj. Ma êv athên hadênj ôpatu ba hayô hamô ek ni pik ba nêmlavômalô pik sapên ininj kapôlônjinj mavi vê ek nijik i vônô mayaliv. Ma êv binj vovak bênj te hadênj yani.

⁵Vêm ma hakyav nômlôktôk te lô vê ma yahalanô nômlôkmala te lô hanan, “Ôlêm yainj ek nu pik.” Ma yahayê bokhos longavu te ma ôpatu ba hayô hamô ma havalon skel ek enja nômlôktôk malainj.

* **6:1:** ALK 4:6; 5:1 * **6:2:** Sek 1:8; 6:1-6

⁶ Ma yahalanô abô te halêm anêṅ nôm lôkmala ayova atu malêvônṅ ba hanaṅ, “Nu undum ba bôm bêṅ imbitak pik. Anyô hadum ku wak daluk te ma anêṅ vuli dokte aêntêk: wit êtôm kilo donṭom mena bali êtôm kilo lokwanlô. Ma donṭom miṅ umbuliṅ alokwanṅ lêṅlêṅ lôk yak wainṅ ami.”

⁷ Yani hakyav nôm tôktôk te ayova vê ma yahalanô nôm lôkmala te ayova hanaṅ, “Ôlêm yainṅ ek nu pik.”

⁸* Ma yahayê bokhos mayav hatôm nê ṇama inin kupik. Ma ôpatu ba hayô hamô ma anêṅ athêṅ nena, “ṇama” ma “Nê ṇama Inin Lonj” havenṅ yani yam. Ma êv athêṅ hadêṅ thai ek ini pik ba nijik nê pik ôdônṅ te ayova vônô esak biṅ vovak lôk bôm bêṅ ma lijinṅ bêṅ lôk alim kamuṅ kambom lomalama.

⁹ Boksipsip hakyav nôm tôktôk te bahenṅvi vê ma yahayê nê ṇama dahôlônṅin hamô lonj êbôk da vibinṅ anêṅ malak lenṅ. Thêlô ma nê takatu ba bôk êvhavinṅ Wapômbêṅ ba enaṅ anêṅ abô bêṅ ba ik i pôpônô.

¹⁰ Ma elam lôklala nena, “Pik anêṅ alanṅ Wapômbêṅ, o ma anyô mathenṅ ma honaṅ abô avanônṅ iyom. Anḡê am ka tem nêṃ vuli viyanṅ êndênṅ avômalô pik takatu ba ik yêlô vônô?”

¹¹* Êṅ ma hêv sôp thapuk daim tomtom hadêṅ i ma hanaṅ nena, “Nômô yaô dokte vêṃam endeba nijik môlôviyanṅ takatu ba idum yenaṅ ku vônô imbinṅ am. Thêlô ik sapêṅ atu ba yahatak, êṅ ma tem yandum abô.”

¹²* Ma yahayê ma Boksipsip Nakaduṅ hakyav nôm tôktôk te bahenṅvi ba lahavute vê. Ma duvianṅ

* **6:8:** Jer 15:1-3; Ese 5:12,17; 14:21 * **6:11:** ALK 7:9,13; 19:14

* **6:12:** Mat 24:29; Ap 2:20; ALK 8:12; 11:13; 16:18

bênj te hêv ma wak habitak lonjavu hatôm sôp êkôk ek nê nêma. Ma ayônj anêj lêlêyanj habitak thalalenj.

¹³ *Ma vulinj lenj êv yak halôk pik hatôm yavinj hayuv ba alokwanj va hagelelonj halôk pik.

¹⁴ *Ma lenj havuvi i kethenj oyanj hatôm ivuvi yêm. Ma dumlolê lôk ngavithôm sapêj etak ininj lonj.

¹⁵ *Ma pik ininj kinj lôk ininj nê bêngbênj lôk nê vovak laik lôk nê lôk nômkama bêng lôk nê lôklokwanj lôk nê idum ku êmô alansi vibinj lôk nê takatu ba alansi mi, thêlô sapêj ekopak êmô lonj abyanj lôk valu abyanj anêj dumlolê.

¹⁶ *Ma thêlô enanj hadêj dumlolê lôk valu nena, “Nôsô êyômô yêlô ba nubunj yêlô ênjêk Anyô Bêj atu ba hamô anêj lonj hayabinj avômalô malenj lôk Boksipsip Nakadunj anêj lamaninj.

¹⁷ *Thai ininj wklavônj lenjmaninj bêng atu lêk halêm ba opalê te hatôm iminj lonj sinj am? Milôk.”

7

Ekavu Wapômbênj anêj lêlêyanj hayô hêk Israêl hatôm 144,000

¹ *Vêm ma yahayê anjela ayova iminj pik êntêk êj anêj sananêj ôdônj danj ayova. Thêlô iminj pik ayova atu ininj lovak sinj ek lovak minj iyuv embenj pik mena ngwêk mena alokwanj ami.

² Ma yahayê anjela yanj haviyô anêj lonj wak hathak ma hawa Wapômbênj Lôkmala anêj tinde nekavu lêlêyanj esak ba halêm. Ma halam kaêk

* **6:13:** Ais 34:4 * **6:14:** ALK 16:20 * **6:15:** Ais 2:10,19,21

* **6:16:** Luk 23:30 * **6:17:** Jol 2:11; Mal 3:2 * **7:1:** Jer 49:36;

Dan 7:2

lôklokwanj hi ek aŋela ayova atu ba ewa athêŋ ek nimbulinj pik lo ŋgwêk. Ba hanaŋ nena,

³ * “Minj numbulinj pik lo ŋgwêk ma alokwanj ami endeba yêlô nakavu lêlêyanj êyônggêk alalôaninj Wapômbêŋ anêŋ nê ku luvôŋinj am.”

⁴ * Ma yahalanô ekatunj nê takatu ba ekavu lêlêyanj hayôhêk i ma hatôm 144,000 anêŋ Islael anêŋ ôdônj lauminj ba lahavuju takatu.

⁵ Aêŋ ba Juda anêŋ ôdônj hatôm 12,000. Ma Luben anêŋ 12,000. Ma Gat anêŋ 12,000.

⁶ Ma Asel anêŋ 12,000. Ma Naptali anêŋ 12,000. Ma Manasa anêŋ 12,000.

⁷ Ma Simeon anêŋ 12,000. Ma Livai anêŋ 12,000. Ma Isaka anêŋ 12,000.

⁸ Ma Sebulun anêŋ 12,000. Ma Josep anêŋ 12,000. Ma Benjamin anêŋ 12,000. Thêlô lôkthô ma ekavu lêlêyanj êŋ iyom.

Avômalô lubunlubunj lôk kwêv thapuk

⁹ Vêm ma yahayê hathak lonjbô ma avômalô lubunlubunj anêŋ pik lomaloma lôk ôdônj lomaloma lôk leŋvinjkupik lomaloma lôk abô lomaloma sapêŋ iminj Anyô Bêŋ anêŋ lonj hayabinj avômalô lôk Boksipsip Nakadunj ma. Minj hatôm nekatunj i ami. Thêlô ik kwêv daim thapuk lôk evalonj nôkyalô thanj hamô bahenjinj.

¹⁰ * Ma elam kaêk lôklokwanj ba enanj, “Wapômbêŋ intu hamô Anyô Bêŋ anêŋ lonj hayabinj avômalô lôk Boksipsip Nakadunj iyom intu êv avômalô lubunjinj.”

* **7:3:** Ese 9:4,6; ALK 9:4 * **7:4:** ALK 14:1,3 * **7:10:** ALK 5:6-7

11 Ma aŋela takêŋ lôkthô imiŋ êwê evenj Anyô Bêŋ anêŋ lonj hayabiŋ avômalô lôk avaka takatu lôk nôŋm lôkmala ayova atu. Ma thêlô êv yak halôk malenjiŋ hêk Anyô Bêŋ anêŋ lonj hayabiŋ avômalô ma êv yenj hadêŋ Wapômbêŋ.

12 *Ba enaŋ, “Avanôŋ. Lenjmavi bêŋ lôk deda lôkmaŋgiŋ lôk auk bêŋ lôk mavi anôŋ lôk athêŋ bêŋ lôk lôklokwaŋ lôk lôklinyak ni êndêŋ alalôaniŋ Wapômbêŋ êtôm wak nômbêŋ intu sapêŋ. Avanôŋ.”

13 Ma avaka takatu te hanaŋ hik ya liŋ nena, “Nê lôk sôp thapuk takêntêk ma nê alêla ba êlêm anêŋ êsê?”

14 *Ma yahanaŋ hadêŋ yani, “Yenaŋ anyô bêŋ, oda hoyala.” Ma yani hanaŋ hadêŋ ya, “Thêlô ma nê takatu ba bôk etak Malaiŋ Bêŋ ba ithik iniŋ kwêv halôk Boksipsip Nakaduŋ anêŋ thalalenj ba intu iniŋ kwêv ma habitak thapuk.

15 Aêŋ ba thêlô imiŋ Anyô Bêŋ anêŋ lonj hayabiŋ avômalô ba idum anêŋ ku wak ba bôlôvôŋ imiŋ anêŋ unyak matherj. Ma ôpatu ba hamô Anyô Bêŋ anêŋ lonj êŋ tem imbi anêŋ unyak êyôŋgêk thêlô vov

16 *ek thêlô miŋ nema kisi ami ma miŋ nesakmunij ami lôk wak miŋ esaŋ i ami ma vovaŋ la miŋ êmbôk i ami.

17 *Boksipsip Nakaduŋ atu ba hamiŋ Anyô Bêŋ anêŋ lonj malêvôŋ tem imbitak thêlôniŋ alaŋ ma tem endom thêlô ba ni ŋaŋ lôkmala anêŋ lonj. Ma tem Wapômbêŋ esav thêlô malenjiŋ thôk vê.”

8

* 7:12: ALK 5:12 * 7:14: Dan 12:1; Mat 24:21 * 7:16: Ais 49:10

* 7:17: Sng 23:2; Ais 25:8; ALK 21:4

Nôm tôktôk bahenji ba lahavuju

¹ Yôv ma Boksipsip Nakaduŋ hakyav nôm tôktôk bahenji ba lahavuju takatu te vê ma malak lenj lêk taktiŋ hatôm wakma te vi.

² Vêm ma yahayê aŋela bahenji ba lahavuju takatu ba imiŋ Wapômbêŋ ma. Ma êv lavuak bahenji ba lahavuju hadêŋ thêlô.

³ *Ma aŋela yaŋ halêm hamiŋ lonj êbôk da ba havalonj uŋ yaônate atu ba epesaŋ hathak gol ek nêmbôk nôm ôv mavi êndôk. Ma nôm ôv mavi bêŋ anôŋ êv hadêŋ yani ek yani etak êyômô avômalô mathenjin inin mek takatu ba hamô lonj êbôk da epesaŋ hathak gol ba hamô habobo Anyô Bêŋ anêŋ lonj hayabinj avômalô.

⁴ Ma nôm ôv mavi takatu anêŋ yova haviŋ avômalô mathenjin inin mek hatak aŋela êŋ banj ba hi daku ek Wapômbêŋ.

⁵ *Ma aŋela havalonj uŋ yaô êŋ ba hawa atum êbôk da halôk kapô ma habi halôk pik. Êŋ ma kakalu lôk damak bêŋ hik mayaliv ma duviaŋ bêŋ hayôkwiŋ.

Lavuak bahenji ba lahavuju

⁶ Ma aŋela bahenji ba lahavuju takatu ewa inin lavuak bahenji ba lahavuju ba epesaŋ i ek niyuv.

⁷ *Aŋela môŋ hayuv anêŋ ba halaŋ. Êŋ ma ôthôm valokwanj hatôm ais lôk atum hathak donjom haviŋ thalalenj ba ibi halôk pik ma atum hathaŋ pik ôdôŋ te lô ma alokwanj lôk kamunj buêŋ lôkthô.

* **8:3:** Kis 30:1-3; ALK 5:8 * **8:5:** Kis 19:16-19; Wkp 16:12; ALK 11:19; 16:18 * **8:7:** Kis 9:23-26; Ese 38:22; Jol 2:30

⁸ Ma aŋela te ju hayuv anêŋ ba halan ma nômlate hatôm atum hathan dumlolê bêŋ te ba ibi halôk ŋgwêk. Ma ŋgwêk ôdôn te lô habitak thalalen.

⁹ Ma nômkama lôkmala takatu ba êmô ŋgwêk buên lôkthô ema, ma yeŋ lonj êŋ lôkthô kambom.

¹⁰⁻¹¹ *Ma aŋela te lô hayuv anêŋ ba halan ma vuliŋ bêŋ te hêv yak anêŋ leŋ ba hathan inañ atum abin. Ma hêv yak halôk ŋañ lôk kasukthôm ôdôn te lô. Vuliŋ êŋ anêŋ athêŋ nena ‘Maniŋ’ ba intu ŋañ sapêŋ anêŋ ôdôn te lô habitak maniŋ kambom anôn. Ma avômalô bêŋ anôn inum ŋañ êŋ ba ema ek malê nena ŋañ lêk habitak maniŋ kambom.

¹² *Ma aŋela te ayova hayuv anêŋ ba halan ma wak anêŋ deda ôdôn te lô lôk ayôn anêŋ deda ôdôn te lô lôk vuliŋ ôdôn te lô min ibi deda ami. Wak lo bôlôvôn anêŋ ôdôn te lô momañiniŋ bêŋ hêk.

¹³ *Ma yahayê hamiŋ ma yahalanô menak jeŋ hayovak haven leŋlêvôn ma halam kaêk, “Malaiŋ, malaiŋ, malaiŋ tem êpôm avômalô pik ek malê nena aŋela lokwanlô eyabiŋ denañ ba tem niyuv iniŋ lavuak kethen.”

9

Aŋela te bahenvi hayuv lavuak

¹ *Ma aŋela te bahenvi hayuv anêŋ lavuak. Ma yahayê vuliŋ te hêv yak anêŋ leŋ ba habup pik. Ma êv ku neyabiŋ Viv atu anêŋ abôlêk anêŋ vovalen hadên vuliŋ êŋ.

* **8:10-11:** Jer 9:15 * **8:12:** Ese 32:7; ALK 6:12-13 * **8:13:** ALK 9:12; 11:14 * **9:1:** ALK 20:1

² *Ma hakyav Viv abôlêk vê ma atum yova bêñ habitak anêñ Viv abyanj êñ ba hatôm atum dahaya bêñ te. Ma Viv anêñ yova hava wak lo lenj lonj sinj ba habitak momanjinj kambom.

³ Ma atum yova êñ habitak lôk kôm sopek ba halôk pik. Ba êv lôklokwanj hadêñ thêlô hatôm danjavinj pik anêñ lôklokwanj.

⁴ *Ma enanj hadêñ thêlô nena, “Minj numbulinj kamunj lomalama lo alokwanj ami. Ma numbulinj nê takatu ba Wapômbênj anêñ lêlêyanj minj hayôhêk thêlô luvôninj ami.”

⁵ Minj êv thêlô ek nijik anyô vônô ami, ma nêñêm vovanj bêñ iyom êtôm ayôn bahenji. Ba ininj vovanj êñ hatôm danjavinj layuk habi anyô ba vovanj kambom.

⁶ *Wak takênj ma avômalô idum ek nema ma donjom nâma hêv i vê hêk thêlô. Ba minj ema ami.

⁷ *Ma kôm takênj êpôpêk i hatôm bokhos ba epe-sanj i ek nijik vovak. Thêlôninj maleninj hatôm anyô ma lenjinkadôk ma êkôk nômlate hatôm kulunj kinj ba epe-sanj hathak gol.

⁸ *Ma thêlôninj lenjinkadôk nâunj hatôm avi ininj ma venjnbôlêk yakik hatôm avunj laion abôlêk yakik.

⁹ *Ma thêlôninj bôbôninj hatôm moko epe-sanj hathak aenj. Ma thêlôninj banik pôk ba dinjinj bêñ hatôm yenj vovak takatu ba bokhos êvôv.

¹⁰ Ma ininj lenjuk ma hatôm danjavinj ba ininj lôklokwanj hamô lenjuk takênj ba ibi anyô hathak

* **9:2:** Stt 19:28; Kis 10:12-15; Jol 2:2,10 * **9:4:** ALK 7:3 * **9:6:** Jop 3:21; Jer 8:3 * **9:7:** Jol 2:4 * **9:8:** Jol 1:6 * **9:9:** Jol 2:5

ma tem nênenm vovan bêŋ êndên i êtôm ayôn baheŋvi.

¹¹ Ma iniŋ kiŋ te hayabiŋ thêlô ba yani ma Viv anên aŋela. Anên athên hathak abô Hiblu nena, “Abadon” ma hathak abô Glik nena, “Apolon”. Ma athên êŋ anên ôdôn nena “Anyô Habuliŋ Nômkaŋma Sapên”.

¹² Malaiŋ môŋ hale ba hi, ma donŋtom malaiŋ ju tem embenŋ yam.

Aŋela te baheŋvi ba lahavute hayuv lavuak

¹³ Ma aŋela ali baheŋvi ba lahavute hayuv anên lavuak ba halan ma yahalanô abô te halêm anên loŋ êbôk da anên sananên dan ayova. Loŋ êbôk da êŋ epesan hathak gol ba hamiŋ Wapômbên ma.

¹⁴ Abô êŋ hanan hadên aŋela ali baheŋvi ba lahavute atu ba hawa lavuak nena, “Opole aŋela ayova takatu ba bôk ekak i loŋ ba êmô ŋan bêŋ Yupletis vê ek ini.”

¹⁵ Êŋ ma epole aŋela ayova êŋ ek nijik avômalô pik ôdôn te lô pôpônô. Wapômbên bôk hakak i loŋ ek neyabiŋ sondabên lôk ayôn ma wakma atu ba lêk habitak ek nindum iniŋ ku êŋ.

¹⁶ Yahalanô ŋê vovak takatu ba êyô êmô bokhos ma lubunlubun hatôm 200 milion.

¹⁷ Êntêk ma nôŋ takatu ba yahatulak ba yahayê nena bokhos lôk ŋê takatu ba êyô êmô bokhos takên. Thêlônin moko bôbônin anên lêlêyan hatôm atum ba bôsôk lôk mayav hatôm solpa. Ma bokhos takên iniŋ leninkadôk hatôm avun laion iniŋ leninkadôk. Ma atum lôk atum yova ma valu vovan solpa hale veninbôlêk kapô ba hi.

18 Nôm malainj lô êñ hale venjnbôlêk ba hik avômalô ôdônj te lô lôkthô vônô.

19 Bokhos ininj lôklokwanj ma hamô venjnbôlêk lôk lenjuk. Thêlôninj lenjuk ma hatôm umya ma umya takênj ininj lenjnkadôk ethak êv vovanj hadênj avômalô.

20 *Ma avômalô nômbênj atu ba malainj lô êñ minj hik i vônô ami ma evalonj ininj kambom lomaloma takatu lonj. Thêlô êv yenj hadênj ngôk takatu ba epesanj hathak gol lo seleva ma aenj mayav lôk valu ma alokwanj. Ngôk takênj ma minj hatôm nêgê tak lo nedanjo abô ma nemberj ami.

21 Lôk minj etak ininj kobom ik anyô vônô lôk êbôk sininj ma idum sek walilinj lôk ininj vani ami.

10

Anjela lôk kapya yaônate

1 Ma yahayê anjela lôklokwanj yanj halôk ba halêm anênj lenj. Ba havuliv i hathak buliv lôk okthenjulinj hêk wakadôk. Ma thohavloma hatôm wak. Ma va luvi hatôm atum hathanj hamô alokwanj daim.

2 Ma yani havalonj kapya yaônate ba hakak hêk banj. Ma havakselap ba va vianônj hayô haminj ngwêk ma vikenj haminj pik.

3 Ma yani halam kaêk hatôm laion te halanj. Yani halam, êñ ma kakalu bahenji ba lahavuju enanj abô.

4 *Yahalanjo kakalu bahenji ba lahavuju enanj abô, êñ ma yahadum ek yato. Ma donjom yahalanjo abô halêm anênj lenj nena, “Minj oto kakalu ininj abô êñ ami ma ênjêk oda anêm auk iyom.”

* 9:20: Sng 115:4-7; 135:15-18; Dan 5:23; ALK 16:9,11
Dan 12:4,9

* 10:4:

⁵ *Êñ ma aņela atu ba hamiņ ņgwêk lo pik hêv baņ vianônğ hathak leņ.

⁶ Ma havak balabuņ hathak ôpatu ba hamô lôkmala hatôm wak nômbêņ intu sapêņ ba hapesaņ pik lo leņ ma ņgwêk lôk nômkama sapêņ anêņ athêņ. Ba hanaņ nena, “Wakma lêk habobo anêņ daņ.

⁷ *Aņela te bahenvi ba lahavuju hayuv anêņ lavuak, êņ ma Wapômbêņ anêņ abô lôk kup tem anêņ daņ êtôm bôk ba hanaņ hadêņ anêņ ñe ku plopet.”

⁸ Ma yahalaņô abô atu ba halêm anêņ leņ hathak lonğbô nena, “Nu ek aņela atu ba hayô hamiņ ņgwêk lo pik ek onja kapya atu ba bôk ekak hêk baņ.”

⁹ *Êñ ma yaha hadêņ aņela êņ ma yahanaņ ek nêm kapya yaôna êņ êlêm. Ma hanaņ hadêņ ya nena, “Onja ba nonğwan. Tem vasiņ mavi êtôm bio thôk êmô vembôlêk, ma donğtom tem eyelaņ lemsoam ba maniņ kambom.”

¹⁰ Êñ ma yahawa kapya yaôna êņ ba yahaņ ba hamô yavenğbôlêk ma vasiņ mavi hatôm bio thôk. Ma donğtom yahatôkwêņ ma yalenğsoam maniņ kambom.

¹¹ Vêm ma yani hanaņ hadêņ ya, “Nu onañ abô plopet esak nôm takatu ba tem êpôm avômalô kupik lomaloma lôk pik lomaloma lôk abô lomaloma lôk iniņ kiņ sapêņ esak lonğbô.”

11

Wapômbêņ anêņ anyô ju atu ba enañ anêņ abô

* **10:5:** Lo 32:40; Dan 12:7 * **10:7:** Amo 3:7 * **10:9:** Ese 2:8–3:3

¹ *Ma anela te hêv kôm êv dôn nômkama hathak hadên ya. Ma hanan, “Nu otak ênjêk Wapômbên anên unyak mathen lôk loŋ êbôk da lôk avômalô takatu ba êmô kapô ek nôngô nena anên daim vithê.

² *Ma don̄tom min̄ otak ênjêk unyak mathen anên piklêvôn̄ ami ek malê nena loŋ ên̄ ma Wapômbên hêv hadên nê loŋ buyan̄. Thêlô tem nembak unyak mathen̄ Jelusalem pesa êtôm ayôn̄ 42.

³ Ma tem yanêm yenan̄ anyô ju ba thai neba kwêv kapôlôn̄in̄ malain̄ ma neja yenan̄ abô ba ini nenan̄ bên̄ êtôm wak 1,260.”

⁴ *Anyô ju ên̄ êtôm alokwan̄ oliv ju atu lôk atum lam ju atu ba imin̄ pik anên̄ alan̄ thohavloma.

⁵ *Ma anyôla hadum ek injik thai, ên̄ ma tem atum ende thaiven̄in̄bôlêk ba esan̄ ôpên̄ vônô. Avanôn̄ bin̄, avômalô takatu ba idum ek nimbulin̄ thai tem nema aên̄ iyom.

⁶ *Anyô ju ên̄ enan̄ Wapômbên̄ anên̄ abô, ên̄ ma thai inin̄ lôklokwan̄ hêk ek nenan̄ ba ôthôm mi lôk nan̄ imbitak thalalen̄ ma malain̄ lomaloma imbitak pik êtôm thai inin̄ len̄in̄havin̄.

⁷ *Thai idum ku enan̄ Wapômbên̄ anên̄ abô yôv ma alim boman̄ atu ba hathak halêm anên̄ Viv atu kapô tem êyô ba injik vovak êndên̄ thai ba embak thai pesa ba nema.

⁸ *Ma thai inin̄ kupik tem ênjêk malak bên̄ anên̄

* **11:1:** Ese 40:3; Sek 2:1-2 * **11:2:** Luk 21:24; ALK 13:5 * **11:4:** Sek 4:3,11-14 * **11:5:** 2Sml 22:9; Sng 97:3 * **11:6:** Kis 7:17-20; 1Sml 4:8; 1Kinj 17:1 * **11:7:** Dan 7:21; ALK 12:17; 13:7; 17:8
* **11:8:** Luk 13:34

lonjôndê bêñ. Malak lôñ êñ anêñ athêñ kapô ma Sodom lo Ijip, lonj êñ bôk ik iniñ Anyô Bêñ vônô hathak alovalañsinj.

⁹ Ma avômalô lenjvinkupik lomaloma lôk ôdôñ lomaloma lôk abô lomaloma lôk pik lomaloma sapêñ tem nêlêm nêgê anyô ju êñ iniñ kupik hêk lonjôndê êtôm wak daluk lô ma wata te imbiñ. Êtôm bôk enañ nena miñ hatôm nedav i ami.

¹⁰ Ma avômalô pik tem lenjñmavi lôk lêlô ma nêñêm nômkama êndêñ i ek malê nena plopet ju atu ba êv malaiñ hadêñ thêlô lêk ema.

¹¹ *Ma donjom wak lô lôk wak te viyañ haviñ hale ba hi, ma Wapômbêñ hayuv auk lôkmala halôk thai ba thai iviyô imiñ. Ma avômalô êyê thai ba êkô kambom.

¹² *Ma kaêk lôklokwañ anêñ lenj hanañ hadêñ thai, “Nosak ba nôlêm.” Êñ ma thai ethak ba i lenj ma buliv hava thai sinj ba ñê takatu ba bôk ik vovak hadêñ thai imiñ ba êyê.

¹³ *Kethenj oyañ ma duviañ bêñ te hayô ba habu-
linj malak lôñ ôdôñ te laumiñ ba hik avômalô hatôm 7,000 vônô. Ma avômalô vi atu ba êmô lôkmala êkô kambom ba êv athêñ lôkmañginj hadêñ Wapômbêñ anêñ lenj.

¹⁴ *Malaiñ te ju hale ba hi yôv. Ma malaiñ te lô tem êyô kethenj.

Anjela te bahenji ba lahavuju hayuv lavuak

¹⁵ *Ma anjela te bahenji ba lahavuju hayuv anêñ lavuak ba halañ ma kaêk bêñ anôñ halêm anêñ

* **11:11:** Ese 37:5,10 * **11:12:** 2Kinj 2:11 * **11:13:** ALK 6:12;
16:18 * **11:14:** ALK 9:12 * **11:15:** Kis 15:18; Sng 10:16; Dan
2:44; 7:14

leŋ ba elam aêntêk, “Pik lêk hamô Anyô Bêŋ lôk anêŋ Kilisi bahenŋ ma Anyô Bêŋ tem eyabinŋ wak nômbêŋ intu sapêŋ.”

¹⁶ Ma avaka 24 takatu ba êmô iniŋ loŋ eyabinŋ avômalô hamô Wapômbêŋ thohavloma êkôm ba malenŋ halôk ma êv yenŋ hadêŋ Wapômbêŋ.

¹⁷ Ma enaŋ,
 “Anyô Bêŋ Wapômbêŋ Lôklokwaŋ Anôŋ,
 lêk hômô ma sêbôk oda hômô aêŋ.
 Mavi anôŋ ek lêk hoyabinŋ nômkama sapêŋ hathak
 anêm lôklokwaŋ.

¹⁸ *Avômalô daluk leŋŋmanŋ ek o,
 ma donŋtom anêm lemmanŋ lêk hayô.
 Anêm waklavônŋ hayô ek undum abô ek avômalô
 ŋama.

Êŋ ma tem nêŋ iniŋ vuli mavi êndêŋ anêm nê
 ku plopet lôk anêm avômalô mathenŋ takatu
 ba elanŋ anêm abô, avômalô bêŋ lôk avômalô
 yaô.

Wakma hayô ek nimbuliŋ avômalô takatu ba
 ibuliŋ pik.”

¹⁹ *Ma Wapômbêŋ anêŋ unyak mathenŋ atu ba
 hamô leŋ anêŋ abôlêk hakyav ba yahayê alapa
 tabô hamô unyak mathenŋ êŋ kapô. Ma damak
 hêv lôk pôk lôk kakalu bêŋ lôk duviaŋ lôk ôthôm
 valokwaŋ hatôm ais hêv yak halôk.

12

Avi lo Wa bomaŋ

* **11:18:** Sng 110:5; 115:13; Lom 2:5; ALK 20:11-13

* **11:19:** Hib
 9:4; ALK 8:5; 15:5; 16:21

¹ Ma lavôŋiŋ bêŋ te havova hêk leŋ: avi te hamô ma wak hawê havenŋ yani hatôm sôp ma hatak vakapô luvi hayô hamiŋ ayôŋ. Ma vuliŋ laumiŋ ba lahavuju hamiŋ wakadôk hatôm kiŋ iniŋ kulunŋ.

² *Yani hasabenŋ ba halanŋ ek embathu.

³ *Ma lavôŋiŋ yanŋ habitak leŋ: Wa thalalenŋ bomanŋ bêŋ te ba anêŋ wakadôk bahenŋvi ba lahavuju ma wakadôk lôkthô ma kiŋ iniŋ kulunŋ hamô. Ma wakadôk yakik hatôm laumiŋ hamô.

⁴ *Ma layuk havaliv vuliŋ ôdôŋ te lô ba havalonŋ ba habi halêm pik. Ma Wa bomanŋ bêŋ atu hamiŋ avi atu ba hapesanŋ i ek embathu anêŋ thohavloma ek havathu ma enjanŋ amena êŋ kethenŋ oyanŋ.

⁵ *Êŋ ma avi êŋ havathu namalô atu ba tem eyabiŋ avômalô pik sapêŋ lôklokwanŋ esak yani banŋ malaiŋ. Aêŋ ba kethenŋ oyanŋ ma ewa yani ba i daku Wapômbênŋ atu ba hamô anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô.

⁶ Ma avi êŋ hasôv ba hi loŋ thiliv atu ba Wapômbênŋ bôk hapesanŋ yôv ek eyabiŋ yani êtôm wak 1,260.

⁷ *Ma vovak bêŋ hêk malak leŋ ba Maikel lôk anêŋ aŋela ik vovak hadêŋ Wa bomanŋ bêŋ atu. Ma Wa atu lôk anêŋ aŋela imiŋ viyanŋ ba ik vovak êŋ.

⁸ Ma Wa anêŋ lôklokwanŋ miŋ hatôm ami. Ba intu miŋ hatôm êmô malak leŋ esak loŋbô ami.

⁹ *Aêŋ ba êv Wa bomanŋ bêŋ êŋ lôk anêŋ aŋela vê hêk malak leŋ ba ekaliv i êlêm pik. Yani ma umya

* 12:2: Mai 4:10 * 12:3: Dan 7:7 * 12:4: Dan 8:10 * 12:5: Sng 2:9; Ais 7:14; 66:7; ALK 19:15 * 12:7: Jut 9 * 12:9: Stt 3:1,14; Luk 10:18; 22:31; ALK 20:2

bôsêbôk ba elam nena Ngôk Bêṇ ma Sadaṇ. Yani hathak hasau avômalô pik sapêṇ.

¹⁰ *Ma yahalaṇô kaêk te anêṇ leṇ ba hanaṇ, “Lêk ma alalôaniṇ Wapômbêṇ hêv alalô bulubiṇ ma anêṇ lôklokwaṇ habitak yaṇ ba yani hamô hatôm kiṇ. Ma anêṇ Kilisi hadum ku athêṇ bêṇ ek malê nena aṇela lêk ibi ôpatu ba hanaṇ aiaṇ thêlô bêṇ hamô Wapômbêṇ thohavloma bôlôvôṇ lo wak halôk pik.

¹¹ Thêlô êmô yani lu hathak Boksipsip Nakadun anêṇ thalaleṇ lôk Wapômbêṇ anêṇ abô takatu ba thêlô enaṇ. Thêlô imiṇ lôklokwaṇ ba miṇ êkô ek avômalô nijik thêlô vônô ami.

¹² *Aêṇ ba môlô avômalô leṇ lemimmavi. Ma donṭom malaiṇ ek pik lo ṇgwêk ek malê nena Sadaṇ lêk halôk ba hathôk ek môlô. Yani lamaniṇ kambom ek malê nena yani hayala nena anêṇ waklavôṇ lêk bidonṇ.”

¹³ Wa bomaṇ bêṇ atu hayala nena lêk ibi yani halêm pik ba halupuniṇ avi atu ba havathu okna atu.

¹⁴ *Ma donṭom Wapômbêṇ hêv menak jeṇ bok anêṇ banik luvi hadêṇ avi êṇ ek yani eyovak ba ni lonṇ atu ba bôk epesaṇ yôv ek neyabiṇ yani êtôm sondabêṇ lô ma wata te imbiṇ ek miṇ Wa imbuliṇ yani ami.

¹⁵ Ma Wa havululup ṇaṇ ba hatôm ṇaṇ bêṇ te habitak yani abôlêk ba haveṇ avi êṇ yam ek enja yani ba ni.

¹⁶ Ma donṭom pik hêv avi êṇ sa ba hakyav abôlêk ba hanum ṇaṇ êṇ sapêṇ.

* **12:10:** Jop 1:9-11; Sek 3:1

* **12:12:** Ais 44:23; 49:13

* **12:14:**

Dan 7:25; 12:7

17 *Êñ ma Wa lamanin kambom hathak avi êñ ba hi ek injik vovak êndên avi êñ anên avômena vi. Thêlô ma nê takatu ba esopa Wapômbên anên abô balabun lôk enan inin êvhavin atu hathak Yisu bên.

18 Ma Wa hamin ngwêk anên thathe dan.

13

Alim boman anên ngwêk

1 *Ma yahayê alim boman te habitak ngwêk. Yani wakadôk bahen vi ba lahavuju ba anên yakik laumin hamin wakadôk. Ma kin inin kulun laumin hamô anên yakik. Ma wakadôk takatu ma eto abôma hathak Wapômbên nena, “Yada ma Wapômbên”.

2 *Ma alim boman atu ba yahayê hatôm avun nyau boman bên te ma va hatôm avun bea va ma abôlêk ma hatôm avun laion te abôlêk. Ma Wa boman bên atu hêv anên lôklokwan lôk anên lon hayabin avômalô lôk athên bên hadên alim boman êñ.

3 *Ma yahayê wakadôk te inan bôk ik vônô ba pôpô bên te hêk ma donjom bôk hayôv. Ba intu avômalô pik sapên eson kambom ba esopa yani.

4 Ma thêlô êv yen hadên Wa boman bên atu ek malê nena yani hêv anên athên bên hadên alim boman êñ. Ma thêlô êv yen hadên alim boman êñ ba enan, “Opalê hatôm alim boman êntêk ma hatôm injik vovak êndên yani? Mi anên.”

* 12:17: ALK 11:7 * 13:1: ALK 12:3; 17:3,7-12 * 13:2: Dan 7:4-6 * 13:3: ALK 17:8

⁵ *Wapômbêŋ hatak alim bomaŋ êŋ ek êmbôi ba enaŋ abômapopak esak yani lôk eyabiŋ avômalô êtôm ayôŋ 42.*

⁶ Ma alim bomaŋ êŋ hanaŋ abô kambom hathak Wapômbêŋ da lôk anêŋ athêŋ lôk anêŋ unyak mathen lôk nê takatu ba êmô malak leŋ.

⁷ *Ma Wapômbêŋ hatak yani ek injik vovak êndêŋ anêŋ avômalô mathen ba nênm yak. Ma enja athêŋ ek eyabiŋ avômalô ôdôŋ lomalama lôk leŋvinŋkupik lomalama lôk abô lomalama ma pik lomalama sapêŋ.

⁸ *Ma avômalô pik lôkthô atu ba iniŋ athêŋ miŋ hêk kapyâ lôkmala ami hadêŋ sêbôk ba miŋ Wapômbêŋ hapesaŋ pik lo leŋ ami denaŋ ma tem nênm yeŋ êndêŋ alim bomaŋ êŋ. Kapyâ lôkmala êŋ ma Boksipsip Nakaduŋ atu ba bôk ik vônô anêŋ kapyâ.

⁹ Opalê atu ba lôk lêndôŋ ma endanô abô êntêk.

¹⁰ *Wapômbêŋ hatak anyô te ek ni koladôŋ ma tem yani ni koladôŋ. Wapômbêŋ hatak anyô te ek nijik yani vônô esak biŋ vovak ma tem nijik yani vônô esak biŋ vovak. Ba nôm êŋ habitak ma avômalô mathen lôkthô nimiŋ lôklokwaŋ ma nebalon iniŋ êvhaviŋ loŋ majaŋ.

Alim bomaŋ anêŋ pik

¹¹ Ma yahayê alim bomaŋ yaŋ habitak anêŋ pik kapô ba halêm yaŋ. Ma anêŋ yakik lokwanju

* **13:5:** Dan 7:8,25; 11:36; ALK 11:2 * **13:5:** Ayôŋ 42 ma hatôm wak 1,260 (12:6) ma hatôm sondabêŋ lô ma wata te (12:14).

* **13:7:** ALK 11:7 * **13:8:** Sng 69:28; ALK 17:8; 20:12,15; 21:27

* **13:10:** Jer 15:2; 43:11; ALK 14:12

hatôm boksipsip nakaduŋ. Ma donjom hanan abô hatôm Wa boman bêt atu.

¹² Yani hawa alim boman môŋ anêŋ lôklokwan ek indum anêŋ ku. Yani hadum ba avômalô pik sapêŋ êv yeŋ hadêŋ alim boman môŋ atu ba bôk ik vônô ma donjom anêŋ palê bôk hayôv.

¹³* Ma yani hadum lavôŋiŋ lôkmanŋiŋ lomaloma ba bêt te ma atum hathan ba hêv yak anêŋ len ba halêm pik ba avômalô sapêŋ êyê.

¹⁴ Ma etak yani ek indum lavôŋiŋ takêŋ esak alim boman yan môŋ anêŋ athêŋ ba esau avômalô pik. Yani hanan ek avômalô nepesan alim boman môŋ anêŋ dahô te ek nênem athêŋ bêt êndêŋ ôpatu ba bôk ik vônô hathak biŋ vovak ma donjom hamô lôkmala denan.

¹⁵ Ma etak yani ek iyuv auk êndôk alim boman môŋ anêŋ dahô ek dahô êŋ enan abô. Ma avômalô takatu ba miŋ êv yeŋ hadêŋ dahô êŋ ami, ma tem nijik thêlô vônô.

¹⁶ *Ma yani hapôviŋ avômalô lôkthô ek neja lêlêyan ênjêk bahenŋ vianôŋ mena ênjêk luvôŋiŋ. Avômalô athêŋ bêt lôk athêŋ mi ma nê valu bêt lôk nê valu mi ma nê takatu ba êmô alaŋsi vibin lôk nê takatu ba alaŋsi mi lôkthô neja lêlêyan êŋ.

¹⁷ Avômalô takatu ba lêlêyan mi miŋ hatôm nênem vuli nômkama lôk nênem iniŋ nômkama ek anyô vi nênem vuli ami. Lêlêyan êŋ ma alim boman anêŋ athêŋ ma anêŋ athêŋ anêŋ lavôŋ.

¹⁸ Lêlêyan êŋ anêŋ ôdôŋ ma hamô kapô anôŋ. O anyô lôkauk bêt, êŋ ma undum ku ek oyala alim

* **13:13:** 1Kin 18:24-39; Mat 24:24; ALK 19:20
14:9-11; 16:2; 20:4

* **13:16:** ALK

bomaŋ atu anêŋ lêlêyaŋ êŋ anêŋ ôdôŋ. Lêlêyaŋ êŋ ma anyô te anêŋ lêlêyaŋ. Ma ôpêŋ anêŋ lêlêyaŋ êŋ ma hatôm 666.

14

Boksipsip Nakaduŋ lôk anêŋ avômalô

¹ Ma yahayê hathak lonbô ma Boksipsip Nakaduŋ atu hamiŋ dum Saion ma avômalô hatôm 144,000 imiŋ haviŋ yani. Ma anêŋ athêŋ lôk Lambô anêŋ athêŋ bôk eto yôv hêk thêlônin luvôŋin.

² *Ma yahalanô thêlônin kaêk halêm anêŋ len hatôm ŋambô diŋdiŋ ma hatôm kakalu bêŋ hêv yak. Kaêk êŋ ma hatôm avômalô êv yeŋ gita.

³ *Thêlô êv yeŋ lukmuk te hêk Anyô Bêŋ anêŋ lonj hayabiŋ avômalô lôk hêk nômlôkmala ayova lôk avaka takatu maleŋin. Anyôla miŋ hatôm eyala yeŋ êŋ ami, ma avômalô 144,000 takatu ba bôk Anyô Bêŋ hêv vuli i yôv hêk pik iyom intu eyala.

⁴ Thêlô ma ŋê takatu ba miŋ bôk eyov avi ami ek malê nena thêlô itip majan. Thêlô esopa Boksipsip Nakaduŋ havenj lonj nômbêŋ atu ba yani hi. Wapômbêŋ hêv thêlô vuli hêk avômalô pik malêvôn ma thêlô ibitak hatôm da môŋ ek Wapômbêŋ lôk Boksipsip Nakaduŋ.

⁵ Abôyaŋ te miŋ hale thêlô venjnbôlêk ami lôk kambom mi hêk Wapômbêŋ ma.

Aŋela lokwanlô iniŋ abô

⁶ Ma yahayê aŋela yaŋ hayovak havenj lenlêvôn. Yani havalonj Abô Mavi atu ba hamô hatôm wak

* 14:2: ALK 1:15; 19:6 * 14:3: Ais 42:10; ALK 5:9; 7:4

nômbênj intu sapênj ek enañ êndênj avômalô anênj pik lomaloma lôk ôdônj lomaloma ma abô lomaloma lôk lenjvinkupik lomaloma sapênj.

⁷ Ma yani halam kaêk nena, “Nôkô Wapômbênj ma nônêm athênj lôkmanginj êndênj yani ek malê nena waklavônj nindum abô lêk hayô. Nônêm yenj êndênj yani atu ba hapesanj pik lo lenj ma ngwêk lo nanj sapênj.”

⁸ *Yôv ma anjela te ju hayô ma hananj, “Hêv yak, hêv yak. Malak lôk athênj bênj Babilon hêv yak. Yani bôk hadum ba avômalô pik lôkthô inum anênj wainj lôklokwanj ba elo molo ba idum sek lomaloma.”

⁹ *Ma anjela te lô havenj thai yam hayô ma halam lôklala aêntêk, “Anyô late hêv yenj hathak alim bomanj atu lôk anênj dahô atu ba epesanj ma hawa anênj lêlêyanj hêk uvôv mena banj,

¹⁰ *ênj ma tem yani inum Wapômbênj anênj lamaninj êtôm wainj. Wainj ênj ma daluk ba maninj bomanj. Ôpatu ba hanum ma tem enja vovanj bênj ênjêk anjela lôk Boksipsip Nakadunj maleninj ba atum valu solpa tem esanj yani.

¹¹ *Ma atum atu ba hêv vovanj hadênj thêlô anênj yova tem esak ba ni wak nômbênj intu sapênj. Thêlô takatu ba êv yenj hadênj alim bomanj lôk anênj dahô atu ba epesanj ba ewa anênj athênj anênj lêlêyanj tem minj neja lovak dokte ami.”

¹² *Aênj ba avômalô mathenj takatu ba esopa

* **14:8:** Ais 21:9; Jer 51:7-8; ALK 17:2; 18:2,3 * **14:9:** ALK 13:12-17

* **14:10:** Stt 19:24; Sng 75:8; Ais 51:17,22; Jer 25:15-16; Ese 38:22; ALK 16:19; 20:10 * **14:11:** Ais 34:10 * **14:12:** ALK 13:10

Wapômbên anêŋ abô balabuŋ lôk êvhaviŋ Yisu ma nebalon inin êvhaviŋ loŋ ba niniŋ lôklokwaŋ.

¹³ Ma yahalaŋô abô te anêŋ leŋ hanaŋ, “Oto aêntêk, ‘Lêk ba hi ma nê takatu ba esopa Yisu ba ema tem nêmo mavi.’ ” Ma Lovak Matherŋ hik abô êŋ loŋ haviŋ nena, “Avanôn, thêlônin kobom mavi tem ni imbiŋ thêlô ba intu tem neja lovak esak inin ku malaiŋ.”

Ewa pik anêŋ nôm anôn

¹⁴ *Yahamô ma yahayê anyô te hayô hamô buliv thapuk. Yani hatôm anyô te nakaduŋ. Yani hakôk kulun gol ma havalon biŋ kamuŋ te ba ma kambom.

¹⁵ Ma aŋela yaŋ hale yaŋ anêŋ unyak matherŋ atu ma halam kaêk hadêŋ ôpatu ba hamô buliv ba hanaŋ, “Onja anêŋ biŋ kamuŋ ba onde nôŋ esak ek malê nena waklavôn neja nôŋ anêŋ anôn lêk hayô.”

¹⁶ Êŋ ma ôpatu ba hamô buliv havalin anêŋ biŋ halôk pik ba hadabêŋ pik anêŋ nôŋ anôn lôkthô ba hasup hathak donjom ba hawa.

¹⁷ Ma aŋela yaŋ hale unyak matherŋ atu ba hamô malak leŋ ba hawa biŋ kamuŋ ba ma kambom hatôm anyô hamôn hawa.

¹⁸ *Ma aŋela yaŋ atu ba hayabiŋ atum êbôk da hale yaŋ ba halam kaêk bêŋ hadêŋ aŋela havalon biŋ lôk ma atu nena, “Onja anêŋ biŋ ba odabêŋ yak waiŋ anêŋ maŋgayak takatu ba hamô pik ek malê nena anêŋ anôn bôk hayôk yôŋ ba usup esak donjom.”

* **14:14:** Dan 7:13 * **14:18:** Jol 3:13

¹⁹ Êŋ ma yani havalî anêŋ biŋ hayô pik ma hasup yak wain anôŋ hathak doŋtom ba hatak halôk loŋ evak wain anôŋ pesa ek neja anêŋ thôk. Loŋ êŋ ma Wapômbêŋ anêŋ loŋ lamanin.

²⁰ *Hamô malak bêŋ viyain ma evak yak wain anôŋ pesa hamô loŋ evak pesa ba halom ba hale abyan. Ma avômalô inin thalalen hangasô halôk pik ba hasun aleba hayô bokhos abôlêk ma anêŋ bêŋ ma hatôm 300 kilomita.

15

Malain anêŋ dan

¹ Ma yahayê nômbithi bêŋ yan hêk len ba yahason kambom. Nôm êŋ ma aêntêk: anela bahenvi ba lahavuju evalon nômb malain anêŋ dan bahenvi ba lahavuju ek malê nena Wapômbêŋ anêŋ lamanin lêk anêŋ dan.

² Ma yahayê nômlate hatôm ngwêk ba thêthê mavi hatôm liyali ba eyelan haviŋ atom. Ma nê takatu ba leninvidon ba min etak inin êvhavin ami ba intu êmô alim boman lôk anêŋ dahô atu ba epesan lôk anêŋ athêŋ anêŋ lêlêyan lu, thêlô imin ngwêk dan ba ewa yen gita atu ba Wapômbêŋ hêv hadêŋ thêlô.

³ *Ma êv Wapômbêŋ anêŋ anyô ku Mose lôk Boksipsip Nakadun inin yen ba êv nena,
“Anyô Bêŋ Wapômbêŋ Lôklokwan Lôkthô anêŋ

Ôdôn,

hudum ku bêŋ ba intu yêlô ason kambom.
Anêm kobom ma thêthôn ma avanôn.

* 14:20: Ais 63:3; ALK 19:15

* 15:3: Kis 15:1; Sng 111:2; 139:14;

O ma kiŋ atu ba hoyabiŋ nômkaŋa sapêŋ hadêŋ
môn anôn ba hi hayô wak nômbeŋ intu
sapêŋ.

4 *O iyom ma mathen, aên ba avômalô lôkthô
nêmbô anêm athên ba nêkô ek o.

Avômalô sapêŋ êyê anêm ku ma thêthôn ba intu
thêlô tem nêlêm ek nêlêm yeŋ êndên o.”

5 *Vêm ma yahayê hathak loŋbô ma malak
yeŋ anên loŋ mathen anôn anên leŋ hakyav.
Wapômbên anên abô balabuŋ atu ba hêv hadên
Mose hêk loŋ êŋ.

6 Ma aŋela baheŋvi ba lahavuju takatu ba ewa
malaiŋ baheŋvi ba lahavuju takatu êlêm anên un-
yak mathen kapô ba ele yaŋ. Thêlô iniŋ sôp
ma thapuk ba mabuŋ mavi ba habi kêdêkêdê ma
evanŋiŋ bokŋgôp gol hawê lawê iniŋ bôm kabum.

7 Ma nôm lôkmala ayova takatu te hêv kabum
gol baheŋvi ba lahavuju hadên aŋela baheŋvi ba
lahavuju takatu. Kabum takên ma Wapômbên atu
ba hamô lôkmala hatôm wak nômbeŋ intu sapêŋ
anên lamaniŋ halôk ba hayô abôlêk siŋ.

8 *Ma Wapômbên anên lôkmaŋiŋ lôk anên
lôklokwaŋ anên yova hava unyak mathen kapô
siŋ ba anyô late miŋ hatôm imbitak êyô unyak
mathen êŋ kapô ami endeba aŋela baheŋvi ba
lahavuju takatu iniŋ malaiŋ baheŋvi ba lahavuju
takatu ende êndôk am.

16

Aŋela engasô malaiŋ hatôm baheŋvi ba lahavuju

* 15:4: Sng 86:9; Jer 10:6-7
8:10-11; 2Sto 5:13-14; Ais 6:4

* 15:5: Kis 38:21

* 15:8: 1Kiŋ

halôk pik

¹ Ma yahalaŋô kaêk halêm anêŋ unyak mathen ba hanaŋ hadêŋ aŋela bahenvi ba lahavuju takatu aêntêk, “Unu nonŋasô Wapômbên anêŋ lamanin atu ba hamô kabum bahenvi ba lahavuju êndôk pik.”

² *Aŋela môn hi ma hanŋasô anêŋ kabum halôk pik ba habitak palê bên ba vovaŋ kambom ba hatêto avômalô takatu ba ewa alim bomaŋ anêŋ lêlêyaŋ lôk êv yen hadêŋ anêŋ dahô atu ba epesaŋ.

³ *Ma aŋela te ju hi hanŋasô anêŋ kabum halôk ŋgwêk ba habitak hatôm anyô ŋama inin thôk mandalin. Ma nômkama takatu ba êmô ŋgwêk lôkthô ema.

⁴ Ma aŋela te lô hanŋasô anêŋ kabum halôk ŋaŋ bên bên lôk ŋaŋ yaônena sapêŋ ba lôkthô ibitak thalalen.

⁵ Ma yahalaŋô aŋela atu ba hayabin ŋaŋ sapêŋ hanaŋ,

“O Anyô Mathen, lêk hômô ba bôk hômô. O ma anyô thêthôn ba intu anêm hudum abô ma thêthôn.

⁶ Thêlô bôk enŋasô avômalô mathen lôk plopet inin thalalen,

ba intu hôêv thalalen ek thêlô ninum êtôm inin kambom anêŋ viyaŋ.”

⁷ *Ma yahalaŋô abô te halêm anêŋ loŋ êbôk da ba hanaŋ nena,

“Intu êŋ, O Anyô Bên Wapômbên Lôklokwaŋ Lôkthô anêŋ Ôdôn,

* **16:2:** Kis 9:10; ALK 13:12-17 * **16:3:** Kis 7:17-21 * **16:7:** Sng 19:9; ALK 15:3

ba holaŋô abô ba hôêv vovaŋ viyaŋ, êŋ ma thêthôŋ anôŋ.”

⁸ Ma aŋela te ayova haŋgasô anêŋ kabum halôk wak ma Wapômbêŋ hatak wak ek imbi lôklokwaŋ ba êmbôk avômalô êtôm atum hathaŋ i.

⁹ *Êŋ ma wak hathaŋ avômalô ba êyôk bubulik ba esokwaŋ Wapômbêŋ ek malê nena yani ma malaiŋ nômbêŋ êŋ anêŋ ôdôn. Ma doŋtom thêlô miŋ ele kapôlônŋiŋ liliŋ ba êv athêŋ lôkmaŋgiŋ hadêŋ yani ami.

¹⁰ *Ma aŋela te bahenŋvi haŋgasô anêŋ kabum halôk alim bomaŋ anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô ba momaŋiniŋ bêŋ hayô anêŋ loŋ lôklinyak. Êŋ ma avômalô ethaŋ dahalaŋiŋ ek malê nena vovaŋ kambom.

¹¹ Ma thêlô esokwaŋ Wapômbêŋ len hathak vovaŋ lo palê, ma doŋtom miŋ ele kapôlônŋiŋ liliŋ ba esopa Wapômbêŋ ami.

¹² *Ma aŋela te bahenŋvi ba lahavute haŋgasô anêŋ kabum halôk ŋaŋ bêŋ Yupletis ba ŋaŋ êŋ hamoma ek epesaŋ loŋôndê ek kiŋ takatu ba tem nêlêm anêŋ loŋ wak hathak.

¹³ Êŋ ma yahayê ŋgôk lelaik lokwaŋlô hatôm kôkwêk êlêm ele Wa bomaŋ bêŋ atu abôlêk lôk alim bomaŋ atu abôlêk ma plopet abôyaŋ atu abôlêk.

¹⁴ *Thêlô ma ŋgôk ba idum lavônŋiŋ lomalama. Thêlô i ek nisup kiŋ sapêŋ esak doŋtom ek nijik vovak. Vovak êŋ tem imbitak êndêŋ Wapômbêŋ Lôklokwaŋ Anôŋ anêŋ waklavôn bêŋ.

* **16:9:** ALK 9:20-21 * **16:10:** Kis 10:22; Ais 8:21-22 * **16:12:**
Ais 11:15 * **16:14:** ALK 19:19

15 * “Odaŋô! Tem yasôk kethenġ êtôm anyô vani. Ôpatu ba hêv lêlê ba anêġ sôp hamô haviŋ yani ma tem êmô mavi ek malê nena tem yani miŋ embenġ kôlôlôġ ba mama ami.”

16 * Êġ ma ŋgôk lô atu isup kiŋ sapêġ ethak donġtom halôk loŋ te atu ba elam hathak abô Hiblu nena Amagedonġ.

17 Ma aŋela te bahenġvi ba lahavuju haŋgasô anêġ kabum halôk lenġlêvôġ ba kaêk bêġ te halêm hale unyak mathenġ anêġ loŋ hayabinġ avômalô nena, “Lêk yôv!”

18 * Êġ ma damak hêv ma kakalu hik ba pôk lôklala hayô hamô ba hayô hamô. Ma duvianġ bêġ te hayô ba miŋ bôk aêġ habitak pik ami ek malê nena duvianġ êġ ma hayôkwiŋ lôklokwanġ kambom anôġ.

19 * Ma malak bêġ Babilon hapup hi ôdônġ lô ma avômalô lodônġlodônġ iniŋ malak bêġbêġ êv yak. Wapômbêġ lahabi malak bêġ Babilon anêġ sek ba intu hêv waiŋ laŋaŋa kambom hadêġ yani.

20 * Ma ŋgavithôm lôk dumlolê sapêġ i ba mi.

21 * Ma ôthôm valokwanġ hatôm ais halôk anêġ lenġ ba hik avômalô. Ôthôm ais êġ anêġ malaiŋ ma hatôm 50 kilo. Ba intu avômalô esokwanġ Wapômbêġ hathak nôġm malaiŋ êġ ek malê nena nôġm êġ ma malaiŋ bomaŋ.

17

* 16:15: Mat 24:43-44; ALK 3:3

ALK 4:5; 8:5 * 16:19: ALK 14:10
Kis 9:23-24; ALK 11:19

* 16:16: Sek 12:11

* 16:20: ALK 6:14

* 16:18:

* 16:21:

Avi lôk athêŋ hathak sek waliliŋ hawa vuli kam-bom

¹ *Ma aŋela bahenŋvi ba lahavuju takatu ba ewa kabum malaiŋ bahenŋvi ba lahavuju te halêm hadêŋ ya ma hanaŋ, “Ôlêm, tem yangik avi lôk athêŋ hathak sek waliliŋ anêŋ vovaŋ atu ba tem enja anêŋ vuli thô êndêŋ o. Yani hayô hamô ŋaŋ bêŋ anôŋ vov.

² *Kiŋ pik ethak idum sek haviŋ yani ma avômalô pik inum anêŋ yak waiŋ sek haviŋ ba ibitak molo.”

³ *Vêm ma Lovak Mathenŋ hakôk ya liŋ ba aŋela êŋ hawa ya ba hi loŋ thiliv. Ma yahayê avi te hayô hamô alim bomaŋ thalalenŋ te. Abôma lomalama hathak Wapômbêŋ hatêtô alim êŋ liŋkupik sapêŋ ma anêŋ wakadôk ma bahenŋvi ba lahavuju ma yakik laumiŋ.

⁴ *Ma avi êŋ hapuk sôp bôsôk lôk thalalenŋ hatôm ŋê valu bêŋ ma evaŋiŋ nôŋm kêdêkêdê epesaŋ hathak gol lôk valu kêkêlô lôk kômkom. Yani havalonŋ tase gol ma nôŋm ôvathek lomalama lôk anêŋ sek waliliŋ anêŋ lôŋgôlônŋ halôk ba hayô siŋ.

⁵ Athêŋ loŋ kapô te ma eto hêk uvov nena,
 “Malak lôk athêŋ bêŋ Babilon,
 avi sek waliliŋ iniŋ talêbô,
 ma kobom ôvathek pik sapêŋ iniŋ talêbô.”

⁶ *Ma yahayê avi êŋ hanum ŋê mathenŋ lôk ŋê takatu ba enaŋ abô avanônŋ hathak Yisu iniŋ tha-

* 17:1: Jer 51:12-13 * 17:2: Ais 23:17; Jer 51:7; ALK 14:8

* 17:3: ALK 13:1 * 17:4: Jer 51:7; ALK 18:16 * 17:6: ALK 18:24; 19:2

lalen ba intu halo molo hatôm hanum wain bên anôn.

Yahayê yani ba yahason kambom.

⁷ *Êŋ ma anela hanan hadên ya aêntêk, “Aisé ka hoson kambom? Tem yanan avi êŋ lôk alim boman lôk wakadôk bahenvi ba lahavuju lôk yakik laumin takatu ba hawa yani anên ôdôn bên êndên o.

⁸ *Alim boman atu ba hâyê ma bôk hamô ma lêk min hamô ami ma tem etak Viv atu ba ni ek nimbulin yani. Avômalô pik takatu ba inin athên min hamô kapy lôkmala hadên sêbôk atu ba Wapômbên min hapesan pik ami denan, thêlô tem nêgê alim boman êŋ ba neson kambom ek malê nena yani bôk hama yôv.

⁹ “Nê lôkauk ma tem neyala nôm êŋ anên ôdôn ma aêntêk: Wakadôk bahenvi ba lahavuju êŋ ma hatôm dum bahenvi ba lahavuju atu ba avi êŋ hayô hamô loŋ.

¹⁰ Ma anên ôdôn yan nena kin bahenvi ba lahavuju, ba bahenvi bôk êv yak yôv, ma te êntêk hamô, ma te ma min habitak ami denan. Yani habitak ma tem êmô bidon na iyom.

¹¹ Ma alim boman atu ba bôk hamô ma lêk mi, yanida hatôm kin te bahenvi ba lahavulô. Yani habitak anên kin bahenvi ba lahavuju takatu inin. Ba tem ni ek nimbulin yani.

¹² * “Yakik laumin takatu ba hâyê ma kin laumin. Thêlô min bôk ewa inin athên ami denan, ma donjom thêlô tem neja athên êtôm kin imbin alim boman êtôm wak te iyom.

* 17:7: ALK 13:1

* 17:8: Dan 12:1; ALK 11:7; 13:7

* 17:12:

Dan 7:7,24

¹³ Thêlô tem iniŋ auk doŋtom ma nênem iniŋ lôklokwaŋ lôk iniŋ athêŋ êndêŋ alim bomaŋ.

¹⁴ Thêlô tem nijik vovak êndêŋ Boksipsip Nakaduŋ, ma Boksipsip Nakaduŋ tem êmô thêlô lu ek malê nena yani ma nê bêŋbêŋ iniŋ Anyô Bêŋ ma kiŋ iniŋ Kiŋ. Ma nê takatu ba bôk halam lôk hatak i yôv ba êvhaviŋ yani dedaŋ tem nêmo imbiŋ yani.”

¹⁵ Ma aŋela atu hanaŋ hadêŋ ya aêntêk, “Naŋ atu ba hôyê ma avi sek waliliŋ hayô hamô ma hatôm avômalô lodôŋlodôŋ lôk avômalô lubuŋlubuŋ lôk pik sapêŋ lôk abô sapêŋ.

¹⁶ *Yakik laumiŋ lôk alim bomaŋ atu ba hôyê, thêlô tem leŋiŋŋaŋa esak avi sek atu ma tem nimbuliŋ yani ba imiŋ kôlôlôŋ. Thêlô tem nejaŋ anêŋ vathiap ma nêmbôk yani esak atum.

¹⁷ Nôm êŋ habitak ek malê nena Wapômbêŋ da hatak anêŋ auk êŋ halôk thêlô kapôlôŋiŋ ek thêlô iniŋ auk doŋtom ba nênem iniŋ loŋ lôkliŋyak êndêŋ alim bomaŋ ek nindum anêŋ ku atu ba yani lahaŋiŋ endeba Wapômbêŋ anêŋ abô sapêŋ injik anôŋ am.

¹⁸ Ma avi atu ba hôyê ma malak lôk athêŋ bêŋ atu ba hayabiŋ kiŋ pik lôkthô.”

18

Babilon hêv yak

¹ Yôv ma yahayê aŋela yaŋ halôk ba halêm anêŋ malak leŋ ba anêŋ lôklokwaŋ bêŋ anôŋ ma anêŋ deda habi hayôhêk pik lôkthô.

* **17:16:** ALK 18:8

2* Ma yani halam kaêk lôklala ba hanaŋ,
 “Hêv yak, hêv yak, malak lôk athêŋ bêŋ Babilon hêv yak.

Loŋ êŋ lêk ŋgathiniŋ ba avômalô lêk mi ba ŋgôk lelaik lôk menak kambom lomaloma iyom êmô loŋ êŋ.

3 Ek malê nena Babilon ma hatôm avi sek te ba avômalô pik lôkthô inum anêŋ waiŋ lôklokwaŋ ba elo molo ba idum sek lomaloma.

Ma kiŋ pik lôkthô ethak idum sek haviŋ yani.

Avi êŋ hathak hêv iniŋ nômkama mavi bêŋ anôŋ vuli wak nômbêŋ intu sapêŋ ba intu pik iniŋ ŋê eyabiŋ nômkama ibitak ŋê lôk athêŋ bêŋ hathak valuselen.”

4* Ma yahalaŋô kaêk yaŋ halêm anêŋ leŋ ba hanaŋ,

“Yenaŋ avômalô, notak loŋ intu ma nôlêm yaiŋ ek miŋ nosopa anêŋ kobom kambom lôk noja anêŋ malaiŋ ami.

5* Ek malê nena anêŋ sek lêk hatôm dumlolê daim te ba hi leŋ ba Wapômbêŋ miŋ lapaliŋ anêŋ kambom êŋ ami.

6* Nônêm malaiŋ êndêŋ yani êtôm atu ba bôk hêv hadêŋ avômalô vi,

lôk nokapo vi êyômô loŋ imbiŋ.

Ma waiŋ lôklokwaŋ atu ba bôk hangasô ek avômalô inum,

ma nokapo vi êyômô loŋ imbiŋ ek inum.

* 18:2: Ais 13:21; 34:11-14; Jer 50:39; ALK 14:8 * 18:4: Ais 48:20; Jer 50:8; 51:6,45; 2Ko 6:17 * 18:5: Stt 18:20-21; Jer 51:9 * 18:6: Sng 137:8; Jer 50:15,29; 2Te 1:6

7 *Yani bôk habam i ba hamô lôk lamavi hathak
anêŋ nômkama bêŋ anôŋ,
êŋ ma nônem vovaŋ lôk malaiŋ êtôm sêbôk atu
ba yani habam i.

Hatôm intu hanaŋ halôk yanida kapô nena,
‘Ya kwin ba yahamô loŋ neyabiŋ avômalô. Ya
miŋ avi tôp ami ma miŋ hatôm yandaŋ asêŋ
malêŋ êtôm avi tôp ami ma mi.’

8 *Aêŋ ba malaiŋ bêŋ lomalama tem êpôm yani
kethêŋ oyaŋ.

Anyô Bêŋ Wapômbêŋ atu ba hadum abô ek
yani ma lôklokwaŋ. Ba intu ŋama lôk asêŋ ma
bôm bêŋ tem êpôm yani ma atum tem esaŋ
yani ba kabukla.”

9 * “Ma kiŋ pik takatu ba bôk idum sek havin
yani lôk êyô êmô anêŋ nômkama bêŋ anôŋ loŋ tem
nêgê anêŋ atum yova ba nedaŋ asêŋ malêŋ esak
yani.

10 Thêlô êkô hathak yani anêŋ vovaŋ ba imin
daim ba elan,

“ ‘Ai, ai, malak lôk athêŋ bêŋ Babilon, o ma malak
lôklokwaŋ.

Ma kethêŋ oyaŋ ma anêm sek anêŋ vovaŋ lêk
hapôm o.’

11 * “Ma pik anêŋ ŋê eyabiŋ nômkama nênem vuli
elan asêŋ malêŋ bêŋ hathak yani ek malê nena
anyô late miŋ hêv vuli thêlônin nômkama hathak
loŋbô ami.

12 *Thêlônin nômkama ma gol lo seleva ma valu
vuli bêŋ lôk gwasuŋ ŋgwêk ma sôp kêkêlô lôk sôp

* 18:7: Ais 47:7-9 * 18:8: ALK 17:16 * 18:9: Ese 26:17;

27:30-35 * 18:11: Ese 27:36 * 18:12: Ese 27:12-13,22

bôsôk ma sôp thalalenj lôk sôp mavi anônj havinj
lôk alokwanj ôv mavi lomalomalôk nômkama lomalo-
ma epesanj hathak bok elepanj yakik lo alokwanj
valuselenj bênj lôk aenj ma aenj mayav lôk valu
kêdêkêdê bênbênj atu ba ethak elav unyak mavi
hathak

¹³ lôk kamunj vasinj mavi ma nôm ôv mavi ma
nôm êbôk ba ôv mavi lôk nôm ôv mavi epesanj
hathak alokwanj thôk lôk yak wainj lôk nôm lênlênj
lo plawa êbôk polom lôk wit eyanj ma bokmanjkao
ma boksipsip ma bokhos lôk ininj yenj pik takatu
ba êvôv lôk nê takatu ba êdô hamô ek nênem i vuli,
thêlô ma nê lôk dahôlônjinj.

¹⁴ “Ma nê eyabinj nômkama nênem vuli takênj tem
nenanj nena, ‘Babilon, nôm takatu ba lemhavinj
lêk êv i vê hêk o. Anêm nômkama mavi mavi lôk
nômkama kêkêlô lôkthô lêk mi ba minj hatôm ôpôm
i esak lonjbô ami.’

¹⁵ * “Ma nê takatu ba ewa valu bênj hathak
nômkama takatu ba Babilon êv vuli ma tem nêkô
ek anênj vovanj ba niminj daim

¹⁶ * ma nedanj asênj malênj nena,
“ ‘Ai, ai, malak lôk athênj bênj,
bôk ik kwêv kêkêlô mavi, bôsôk lo thalalenj,
ma ik lêlêyanj gol lôk valu mavi ma kômkom
hathak o,

¹⁷ * ma donjom nômkama kêkêlô bênj ênj lêk mi
kethenj oyanj!’

“Ma nê bênj yenj ngwêk sapênj lôk nê ethak yenj lôk
nê idum ku hamô yenj lôk nê sapênj atu ba idum ku
valuselenj hamô ngwêk tem niminj daim.

* **18:15:** Ese 27:31,36 * **18:16:** ALK 17:4 * **18:17:** Ais 23:14;
Ese 27:27-29

18 *Ma nêgê anêṇ atum yova ba nedaṇ nena,
‘Malak alê yaṇ hatôm Babilon? Ma mi.’

19 Thêlô ibi pik anêṇ vonḡovaṇ hayô hamô
leṇṇkadôk ba elañ asêṇ malêṇ nena,
“‘Ai, ai malak lôk athêṇ bêṇ. Yêlô atu ba awa yeṇ
ṇḡwêk bôk avôv valu bêṇ hêk yani hathak
anêṇ nômkama.

Ai, kethêṇ oyaṇ ma lêk ṇgathiniṇ.’

20 *Nê leṇ, lemimmavi esak malaiṇ atu ba hapôm
yani!
Avômalô mathenṇ lôk aposel ma plopet, lemimmavi
anôṇ.

Yani bôk habuliṇ môlô ba intu

Wapômbêṇ hêv vovaṇ êṇ viyaṇ hadêṇ yani.”

21 *Ma aṇela lôklokwaṇ te hêv valu lôṇḡôlôṇ bo-
maṇ te liṇ ba habi halôk ṇḡwêk ba hanaṇ,
“Malak lôk athêṇ bêṇ Babilon,
tem nimbi o lôk leṇṇmaniṇ aêṇ iyom ba miṇ
hatôm nêpôm o esak loṇbô ami.

22 *Yeṇ belêṇ lôk yeṇ gita lo abiṇ ma lavuak tem
miṇ hatôm nedaṇ esak loṇbô êmô o ami.
Lôk ṇê takatu ba epesaṇ nômkama hatôm nêmo
esak loṇbô ami.

Ma valu êpôpêk nôm ma tem miṇ pôk esak loṇbô
ami.

23 *Atum lam te tem miṇ esaṇ deda esak loṇbô ami.
Anyô lo avi tem miṇ neja i esak loṇbô ami.
Anêṇ ṇê ewa nômkama ek êv vuli bôk ewa athêṇ
bêṇ hêk avômalô pik maleṇṇ.

* 18:18: Ese 27:32 * 18:20: Lo 32:43; Ais 44:23; Jer 51:48

* 18:21: Jer 51:63-64; Ese 26:21 * 18:22: Ais 24:8; Ese 26:13

* 18:23: Jer 7:34; 16:9; 25:10

Oda hosau avômalô pik sapêŋ hathak anêm aloyak.

24 *Plopet lôk avômalô mathen ma avômalô pik nômbêŋ atu ba bôk ik vônô, êŋ ma oda hoŋgasô iniŋ thalalen. Ba intu malaiŋ êŋ hapôm o.”

19

Avômalô leŋ êbô Wapômbêŋ anêŋ athêŋ

¹ Yôv ma yahalaŋô kaêk te hatôm avômalô bêŋ anôŋ voŋvoŋ anêŋ leŋ ba enaŋ,
“Aleluya!

Alalôaniŋ Wapômbêŋ iyom hatôm nêŋ avômalô bulubiŋ,
ma yani ma lôklokwaŋ lôk athêŋ lôkmaŋgiŋ anêŋ alaŋ.

2 *Ek malê nena yani halaŋô abô ba anêŋ abô ma avanôŋ ma thêthôŋ.

Yani hêv vovaŋ hadêŋ avi sek waliliŋ atu ba hasau avômalô pik ek nindum kambom lo-maloma,
ma hik anêŋ nê ku leŋkadôk liŋ.”

³ Hathak loŋbô ma thêlô enaŋ,
“Aleluya!

Anêŋ atum yova hathak ba hi wak nômbêŋ intu sapêŋ.”

⁴ Ma avaka 24 takatu lôk nôŋ lôkmala ayova atu êv yak halôk biŋ ma êv yeŋ hadêŋ Wapômbêŋ atu ba hamô anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô. Ba enaŋ,
“Avanôŋ. Aleluya!”

* 18:24: Jer 51:49; ALK 17:6

* 19:2: Lo 32:43; ALK 6:10

⁵ Ma abô halêm anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô ba hanan,

“Môlô atu ba Wapômbêŋ anêŋ nê ku

lôk nê takatu ba ôkô ek yani,

ma nê athêŋ yaô lôk athêŋ bêŋ,

môlô lôkthô nômbô alalôaniŋ Wapômbêŋ.”

⁶ *Ma yahalanô vonvon bêŋ hatôm avômalô lubunlubun hatôm nan bêŋ halan ba pôk ma hatôm kakalu lôklokwan hik hamiŋ ba halam,

“Aleluya,

lêk alalôaniŋ Anyô Bêŋ Wapômbêŋ Lôklokwan

hayabiŋ nômkama lôkthô!

⁷ *Boksipsip Nakaduŋ anêŋ waklavôŋ enja avi lêk halêm

ba yanavi lêk hapôpêk i yôv.

Ba intu alalô nambô i ba lenjîmavi ma nanêm

athêŋ lôkmanjîŋ êndêŋ yani.

⁸ Sôp kêkêlô thapuk mabuŋ mavi bôk êv yôv hadêŋ avi êŋ ek ipuk.”

Sôp kêkêlô thapuk anêŋ ôdôŋ nena avômalô mathen inîŋ ku mavi.

⁹ *Ma anela hanan hadêŋ ya nena, “Oto aêntêk: Nê takatu ba bôk elam i yôv ek nêyô nejan Boksipsip Nakaduŋ anêŋ waklavôŋ enja avi anêŋ nôm nêmo lôk lenjîmavi.” Vêm ma hanan hadêŋ ya nena, “Êntêk ma Wapômbêŋ anêŋ abô avanôŋ.”

¹⁰ *Ma yahêv yak hêk yani valuvi ek yanêm yen êndêŋ yani. Ma donjom yani hanan hadêŋ ya, “Dô! Ya anyô ku hatôm o lôk môlôviyan takatu ba ovalon abô atu ba Yisu hanan bêŋ. Wapômbêŋ hathak hêv

* 19:6: ALK 14:2 * 19:7: Ais 61:10; ALK 21:2 * 19:9: Mat 22:2

* 19:10: Ap 10:25-26; ALK 22:8-9

abô hadêṅ plopet ek nenanṅ abô avanônṅ esak Yisu. Ba intu nêṃ yeṅ êndêṅ Wapômbêṅ iyom.”

Anyô hayô hamô bokhos thapuk

¹¹ *Ma yahayê leṅ hakyav ba bokhos thapuk te hamiṅ. Ma ôpatu ba hayô hamô ba elam nena “Anyô Hasopa Anêṅ Abô” ma “Anyô Abô Avanônṅ”. Yani hathak hadum abô ba hik vovak thêthônṅ iyom.

¹² *Yani madaluk hatôm atum dahalaṅ, ma anêṅ wakadôk ma kiṅ iniṅ kulunṅ bêṅ anônṅ hamô. Athêṅ te eto hêk yani ba anyô te miṅ hayala ami, ma yanida iyom hayala.

¹³ *Yani hik kwêv daim te atu ba esonṅ halôk thalalenṅ. Yani anêṅ athêṅ nena, “Wapômbêṅ Anêṅ Abô”.

¹⁴ Ma ṅê vovak anêṅ leṅ ipuk sôp thapuk mabunṅ mavi kêkêlô ba ethak bokhos thapuk ba esopa yani evenṅ yam.

¹⁵ *Ma biṅ vovak ma te hale yani abôlêk ek injik vovak êndêṅ avômalô pik. Yani tem eyabiṅ thêlô esak anêṅ lôklokwanṅ lôk anêṅ kôm aenṅ. Yani tem embak avômalô êtôm evak waiṅ anônṅ pesa ek malê nena Wapômbêṅ Lôklokwanṅ lanjaṅ kambom.

¹⁶ *Ma anêṅ kwêv daim anêṅ vavunṅ ma eto athêṅ hayôhêk aêntêk, “Kiṅ iniṅ Kiṅ ma ṅê bêṅbêṅ iniṅ Anyô Bêṅ.”

¹⁷ *Ma yahayê aṅela te hamiṅ wak ba halam kaêk lôklala ba hananṅ hadêṅ menak nômbêṅ atu ba

* **19:11:** Sng 96:13; Ais 11:4; ALK 1:5; 6:2 * **19:12:** Dan 10:6; ALK 1:14; 2:17 * **19:13:** Ais 63:1-3; Jon 1:1,14 * **19:15:** Sng 2:9; ALK 1:16; 14:20 * **19:16:** ALK 17:14 * **19:17:** Ese 39:17-20

eyovak evenj lenjêlvôn nena, “Wapômbênj hapôpêk nômbênj ba nôlêm nosak donjom

¹⁸ ek onjwanj kinj lôk nê vovak laik ma nê lôklokwanj lo bokhos lôk nê takatu ba êyômô lôk avômalô lôkthô ininj vathiap. Ma onjwanj nê takatu ba êmô alanjsi vibinj lôk nê takatu ba alanjsi mi ma nê bênjbênj lôk nê yaônena ininj vathiap.”

¹⁹ Ma yahayê alim bomanj atu lôk pik ininj kinj lôk ininj nê vovak ethak donjom ek nijik vovak êndênj bokhos anênj alanj lôk anênj nê vovak.

²⁰ *Ma evalonj alim bomanj lôk plopet abôyanj. Plopet abôyanj bôk hadum lavônjinj hathak alim bomanj anênj lahavinj ba hasau avômalô takatu ba ewa alim bomanj anênj lêlêyanj ba êv yenj hathak anênj dahô atu ba epesanj. Ênj ma ibi plopet abôyanj lôk alim bomanj halôk atum kasukthôm atu ba hathanj hathak atum valu solpa.

²¹ Ma ik nê vovak vi atu ba êmô denanj vônô hathak binj vovak atu ba hale ôpatu ba hayô hamô bokhos abôlêk. Ma menak sapênj eyanj ininj vathiap ba lenjinjviyak.

20

Sadanj hamô koladônj hatôm sondabênj 1,000

¹ *Ma yahayê anjela te halôk anênj malak lenj ba halêm. Yani hawa Viv abôlêk atu anênj vovalenj lôk havalonj yak senj bênj te hêk yani banj.

²⁻³ *Ma havalonj Wa bomanj bênj atu lonj. Wa ênj ma umya bôsêbôk atu ba anênj athênj nena Sadanj, yani ma ngôk ininj anyô bênj. Ba hakak va lo

* **19:20:** ALK 13:12-17; 20:10 * **20:1:** ALK 9:1 * **20:2-3:** Stt 3:1; ALK 12:9

baŋ loŋ ba habi halôk Viv atu ma hik abôlêk siŋ ma hakak loŋ ba hamô hatôm sondabêŋ 1,000 ek miŋ yani esau avômalô pik esak loŋbô ami endeba êtôm sondabêŋ 1,000 atu anêŋ daŋ am. Vêm ma Wapômbêŋ tem nêŋ yani ende yaiŋ ba êmô bidonŋa iyom.

⁴*Ma yahayê nê bêŋbêŋ iniŋ loŋ eyabiŋ avômalô lôk nê takatu ba êmô loŋ êŋ ba Wapômbêŋ hêv lôklokwaŋ hadêŋ thêlô ek nedaŋô abô. Ma yahayê avômalô dahôlôŋiŋ takatu bôk enaŋ abô hathak Yisu lôk evaloŋ Wapômbêŋ anêŋ abô loŋ ba intu edabêŋ leŋselo kisi. Thêlô miŋ êv yeŋ hathak alim bomaŋ lôk anêŋ dahô atu ba epesaŋ lôk miŋ ewa anêŋ lêlêyaŋ hêk luvôŋiŋ lôk baheniŋ ami. Ma thêlô iviyô ba ewa lôkmala hathak loŋbô ba eyabiŋ pik haviŋ Kilisi hatôm sondabêŋ 1,000.

⁵Waklavôŋ êŋ ma avômalô iviyô ba ewa lôkmala anêŋ môŋ. Ma nê ŋama vi ma tem miŋ nimbiyô ami denaŋ endeba sondabêŋ 1,000 atu anêŋ daŋ am.

⁶*Nê takatu ba iviyô ba ewa lôkmala hamôŋ tem nêŋ mavi lôk nêŋ mathenŋ. Ŋama haveŋ yam miŋ hatôm imbuliŋ thêlô dokte ami, milôk. Ma tem nimbitak Wapômbêŋ lo Kilisi iniŋ nê êbôk da ba neyabiŋ pik imbiŋ Kilisi êtôm sondabêŋ 1,000.

Sadaŋ hêv yak

⁷Sondabêŋ 1,000 anêŋ daŋ, ma tem nedate koladôŋ abôlêk vê ek Sadaŋ ende yaiŋ.

⁸*Ma yani tem ni pik sapêŋ ek esau avômalô lodôŋlodôŋ ek isup i esak donŋtom ek nijik vovak.

* **20:4:** Dan 7:9,22,27; 1Ko 6:2; ALK 13:17

* **20:6:** ALK 1:6

* **20:8:** Ese 38:2,9,15-16

Thêlô hatôm thathe ɲgwêk ba thêlôninɲ athêɲ nena Gok lo Magok.

⁹ *Ma Sadanɲ lôk anêɲ ɲê vovak i pik sapêɲ ba ekalabu avômalô mathenɲ hêk malak atu ba Wapômbênɲ lahavinɲ sinɲ. Ma donɲtom atum halôk anêɲ lenɲ ba hathanɲ i thô.

¹⁰ *Êɲ ma ibi Sadanɲ atu ba bôk hasau avômalô halôk kasukthôm atu ba hathanɲ hathak atum valu solpa. Loŋ êɲ bôk ibi alim bomanɲ lôk plopet abôyanɲ halôk yôv. Thêlô tem neja vovanɲ êtôm wak lo bôlôvônɲ nômbênɲ intu sapêɲ.

Anyô Bêɲ hadum abô

¹¹ Ma yahayê Anyô Bêɲ hayô hamô anêɲ balê kinɲ thapuk mavi atu ba hathak hamô ek hayabinɲ avômalô pik sapêɲ. Ma pik lo lenɲ êsôv ek yani ba i. Ba ininɲ loŋ mi.

¹² *Ma yahayê ɲê ɲama sapêɲ, ɲê lôk athêɲ bênɲ lôk ɲê athêɲ mi, iminɲ habobo Anyô Bêɲ anêɲ loŋ hayabinɲ avômalô. Ma ekyav kapy a doho vê. Ma ewa kapy a yanɲda ba ekyav havinɲ ba kapy a êɲ ma kapy a lôkmala. Ma Anyô Bêɲ hadum abô hathak ɲê ɲama hathak ininɲ kobom takatu ba bôk eto hêk kapy a doho atu lêk ekyav hamônɲ.

¹³ *Ma ɲgwêk hêv ɲê ɲama takatu ba êmô yani kapô ba i. Ma ɲama lôk ɲama ininɲ loŋ thai êv ɲê ɲama takatu ba êmô thai kapô ba i. Ma sapêɲ i ek Anyô Bêɲ indum abô esak thêlôninɲ kobom takatu ba bôk idum.

* **20:9:** 2Kin 1:10 * **20:10:** Sng 11:6; ALK 19:20; 21:8

Dan 7:9-10; Mat 25:31-46; Ap 17:31; 2Ko 5:10; ALK 13:8
Lom 2:6; 1Pi 1:17; ALK 2:23; 22:12

* **20:12:**

* **20:13:**

14 Ma Wapômbêŋ habi kobom Nama lôk Nama iniŋ loŋ halôk atum atu ba hathaŋ hêk hatôm kasukthôm. Atum kasukthôm êŋ ma ŋama havenŋ yam.

15 Avômalô takatu ba miŋ êpôm iniŋ athêŋ hêk kapya lôkmala atu ami ma ibi thêlô halôk atum kasukthôm êŋ.

21

Jelusalem lukmuk

1* Ma yahayê pik lo leŋ bô ele i liliŋ ma pik lo leŋ lukmuk ibitak êk. Ma ŋgwêk mi haviŋ.

2* Ma yahayê unyak mathenŋ Jelusalem lukmuk halêm anêŋ Wapômbêŋ anêŋ leŋ ba epesaŋ yani hatôm avi hik nômkama mavi ek enja anyô.

3* Ma yahalaŋô abô bêŋ halêm anêŋ Anyô Bêŋ anêŋ loŋ hayabiŋ avômalô ba hanaŋ nena, “Lêk Wapômbêŋ hamô haviŋ avômalô ba tem yani êmô imbiŋ thêlô. Tem thêlô nimbitak yani anêŋ avômalô ma Wapômbêŋ da tem êmô imbiŋ thêlô ba imbitak thêlôninŋ Wapômbêŋ.

4* Yani tem esav thêlô malenŋ thôk sapêŋ vê. Ba ŋama lo asêŋ malêŋ ma kapôlôninŋ malaiŋ lôk vovaŋ tem miŋ êmô ami ma mi ek malê nena kobom bô takêŋ lêk hi ba mi.”

5* Ma ôpatu ba hamô loŋ hayabiŋ avômalô hanaŋ nena, “Ondaŋô! Yahapesaŋ nômkama sapêŋ habitak lukmuk!” Êŋ ma yani hanaŋ nena, “Abô

* **21:1:** Ais 65:17; 2Pi 3:13 * **21:2:** Ais 52:1; 61:10; Hib 11:16; 12:22; ALK 3:12 * **21:3:** Wkp 26:11-12; Ese 37:27; Sek 2:10; 2Ko 6:16 * **21:4:** Ais 35:10; 65:19; ALK 7:17 * **21:5:** 2Ko 5:17

êntêk ma abô avanôn ek avômalô nênmimbin ba intu oto êndôk kapyâ.”

⁶ *Ma yani hanaŋ hadêŋ ya, “Lêk yôv! Ya anyô môŋ lôk haven yam havin. Môŋ anôn ma yahamô ma nômkama sapêŋ anêŋ daŋ ma tem yamô aêŋ iyom. Avômalô lôkthô atu ba ethakmunin ma tem yanêm ŋaŋ atu ba hêv lôkmala anêŋ onaŋ ek ninum ma anêŋ vuli mi.

⁷ *Ôpatu ba lavidon ba min hêv yak ami ma tem enja nômkama takêntêk. Lôk tem yambitak anêŋ Wapômbêŋ ma yani imbitak yenaŋ okna.

⁸ *Ma donjom nê êkô ba etak inin êvhavin lôk nê êvhavin ami ma nê idum sek ôvathek anôn lôk nê ik anyô vônô lôk nê idum sek walilin ma nê sinin ma nê êvhavin ngôk lôk nê abôyaŋ, thêlô sapêŋ tem ini atum kasukthôm atu ba hathaŋ hathak valu vovaŋ solpa. Êŋ ma ŋama yaŋ haven yam.”

⁹ Ma aŋela baheŋvi ba lahavuju takatu ba bôk ewa kabum malain bêŋ anêŋ daŋ baheŋvi ba lahavuju takatu te halêm hanaŋ hadêŋ ya nena, “Ôlêm ek yangik avi lukmuk atu ba Boksipsip Nakaduŋ tem enja thô êndêŋ o.”

¹⁰ *Êŋ ma Lovak Matheŋ hakôk ya lin ba aŋela atu hawa ya ba hi dumlolê daim bêŋ te ma hik unyak matheŋ Jelusalem atu ba hamô havin Wapômbêŋ halôk ba halêm thô hadêŋ ya.

¹¹ *Malak êŋ habi Wapômbêŋ anêŋ deda lôkmanŋin loŋ. Ma habi kêdêkêdê hatôm valu

* **21:6:** Ais 55:1; Jer 2:13; Jon 7:37; ALK 1:8,17; 22:17 * **21:7:** 2Sml

7:14; 1Sto 17:13; Sng 89:26-27 * **21:8:** Mat 25:41; ALK 20:15; 22:15

* **21:10:** Ese 40:2 * **21:11:** Ais 60:1-2,19

mavi anôŋ te anêŋ athêŋ nena jaspera ba mabun anôŋ hatôm liyali.

¹² *Ma anêŋ badêŋ ma lôklokwan ba daim kambom lôk abôlêk laumiŋ ba lahavuju. Ma aŋela laumiŋ ba lahavuju eyabiŋ badêŋ abôlêk tomtom. Ma Israel iniŋ ôdôŋ laumiŋ ba lahavuju iniŋ athêŋ eto hêk badêŋ abôlêk takêŋ tomtom.

¹³ Badêŋ abôlêk lokwanlô hêk loŋ wak hathak, ma lô hêk loŋ wak halôk ma lô hêk vi ba vi.

¹⁴ Ma badêŋ anêŋ landiŋ ma valu laumiŋ ba lahavuju hamiŋ ba Boksipsip Nakadun anêŋ aposel laumiŋ ba lahavuju iniŋ athêŋ hayôhêk.

¹⁵ *Ma aŋela atu ba hanan abô haviŋ ya hawa kôm êv dôn epesaŋ hathak gol ek nêŋ dôn ek malak anêŋ daim lôk anêŋ badêŋ lôk anêŋ abôlêk.

¹⁶ Ma malak êŋ anêŋ daim lôk bidon hatôm donjom iyom. Ma aŋela hawa anêŋ kôm ba hêv dôn hathak malak anêŋ daim ba bidon ba tibum sapêŋ ma lôkthô hatôm 12,000 stadia.*

¹⁷ Ma aŋela hêv dôn hathak malak anêŋ badêŋ ba anêŋ valaluk ma hatôm 144 kubit. Dôn êŋ ma aŋela anêŋ ma donjom anyô iniŋ dôn ma aêŋ iyom.*

¹⁸ *Malak anêŋ badêŋ epesaŋ hathak valu anêŋ athêŋ jaspera, ma malak lôkthô epesaŋ hathak gol atu ba mabun anôŋ hatôm liyali.

¹⁹ Ma malak anêŋ badêŋ landiŋ ma valu bêŋbêŋ ba epesaŋ hathak valu lêlêyan mavi mavi. Valu môŋ ma thalalen mabômabô ba anêŋ athêŋ nena jaspera, ma valu haven yam ma bôsôk ba anêŋ athêŋ

* **21:12:** Ese 48:30-35 * **21:15:** Ese 40:3; ALK 11:1 * **21:16:** 12,000 stadia ma hatôm 2,200 kilomita. * **21:17:** 144 kubit ma hatôm 65 mita. * **21:18:** Ais 54:11-12

nena sapaia, ma valu te lô ma lêlêyan thapuk ba anêŋ athêŋ nena aget, ma valu te ayova ma sanjek ba anêŋ athêŋ nena emelal,

²⁰ ma valu te bahenvi anêŋ lêlêyan ma thalalen ba anêŋ athêŋ nena sadonikis, ma valu bahenvi ba lahavute ma thalalen ba anêŋ athêŋ nena konilian, ma valu bahenvi ba lahavuju ma mayav ba anêŋ athêŋ nena klisolait, ma valu bahenvi ba lahavulô ma bôsôk ba anêŋ athêŋ nena belil, ma valu bahenvi ba lahavuva ma thalalen hayavônô ba anêŋ athêŋ nena topas, ma valu laumiŋ ma thapuk ba anêŋ athêŋ nena klisoples, ma valu laumiŋ ba lahavute ma bôsôk ba anêŋ athêŋ nena haiasin ma valu laumiŋ ba lahavuju ma bôsôk mabô ba anêŋ athêŋ nena ametis. Thêlô epesan badêŋ anêŋ landiŋ hathak valu mavi takêŋ.

²¹ Ma badêŋ abôlêk laumiŋ ba lahavuju tomtom ma epesan hathak gwasuŋ thapuk dôŋdôŋ mavi te anêŋ ŋgwêk. Ma malak anêŋ loŋôndê ma epesan hathak gol mabuŋ hatôm liyali thapuk anôŋ.

²² Ma Anyô Bêŋ Wapômbêŋ Lôklokwan Lôkthô anêŋ Ôdôŋ lôk Boksipsip Nakaduŋ thaيدا intu loŋ êŋ anêŋ unyak mathen ba intu miŋ yahayê unyak mathen yan ami.

²³ *Ma malak êŋ ma Wapômbêŋ anêŋ deda lôkmanŋiŋ habi hayô hêk ma Boksipsip Nakaduŋ hatôm anêŋ atum lam. Aêŋ ba intu wak lo ayôŋ miŋ ibi ami.

²⁴ *Avômalô pik sapêŋ tem nemben malak êŋ anêŋ deda. Ma pik iniŋ kiŋ lôkthô tem neja iniŋ athêŋ lôkmanŋiŋ ba ini loŋ êŋ.

* **21:23:** Ais 60:19-20; ALK 22:5 * **21:24:** Ais 60:3,5

25 *Bôlôvôn tem ênjêk loŋ êŋ ami ba intu badêŋ abôlêk tem abyan iyom.

26 Ma avômalô sapêŋ iniŋ nômkama lôkmanŋin lomaloma lôk athêŋ bêŋ tem neja ba ini loŋ êŋ.

27 *Ma donŋtom nôm lelaik lôk nê idum kobom ôvathek lôk nê enaŋ abôyan min hatôm nêyô malak êŋ kapô ami. Mi, nê takatu ba iniŋ athêŋ hêk Boksipsip Nakaduŋ anêŋ kapyâ lôkmala iyom hatôm nêyô malak êŋ.

22

Nan lôk alokwan atu êv lôkmala

1 *Êŋ ma aŋela hik nan atu ba hêv lôkmala thô hadêŋ ya. Nan êŋ ma mabuŋ hatôm liyali ma anêŋ onaŋ hêk Wapômbêŋ lo Boksipsip Nakaduŋ iniŋ loŋ eyabiŋ avômalô.

2 *Ma nan êŋ halan hasopa malak êŋ anêŋ loŋôndê bêŋ malêvôn. Nan êŋ anêŋ dan luvi ma alokwan atu ba hêv lôkmala hamiŋ ba hik anêŋ va hatôm ayôn lôkthô. Sondabêŋ te ma hik anôn hatôm bôlôn laumiŋ ba lahavuju. Ma anêŋ naun hathak hadum avômalô lodôŋlodôŋ sapêŋ iniŋ lijin mavi.

3 Ma malaiŋ atu ba bôk hapôm pik sapêŋ hadêŋ bôsêbôk ba Adam lo Ewa idum kambom ba êv yak ma tem min imbitak esak loŋbô ami.

Wapômbêŋ lôk Boksipsip Nakaduŋ iniŋ loŋ eyabiŋ avômalô hamô loŋ êŋ ba anêŋ nê ku tem nênem yeŋ êndêŋ yani.

* 21:25: Ais 60:11

* 21:27: Ais 52:1; Ese 44:9; 1Ko 6:9-10

* 22:1: Ese 47:1

* 22:2: Stt 2:9; Ese 47:12; Jol 3:18; Sek 14:8

⁴ *Tem thêlô nêgê yani thohavloma lôk anêŋ athêŋ ênjêk thêlô luvôŋiŋ.

⁵ *Bôlvôŋ mi hêk loŋ êŋ ek malê nena Anyô Bêŋ Wapômbêŋ da hamô hatôm thêlôniŋ deda. Aêŋ ba atum lam lôk wak iniŋ ku mi. Ma wak nômbêŋ întu sapêŋ ma avômalô loŋ êŋ tem nêmo êtôm kiŋ ba neyabiŋ loŋ êŋ.

Yisu tem êlêm kethen

⁶ *Ma aŋela hanaŋ hadêŋ ya, “Abô takêntêk ma abô avanôŋ ek nênemimbiŋ. Ma Anyô Bêŋ Wapômbêŋ atu ba hêv anêŋ Lovak Mathen hadêŋ anêŋ plopet, yani hêv anêŋ aŋela ek injik nômo atu ba tem imbitak kethen thô êndêŋ anêŋ avômalô ku.”

⁷ *Ma Yisu hanaŋ nena, “Odaŋô! Tem yasôk kethen. Ba ôpatu ba hêvhaviŋ abô plopet takatu ba hêk kapyâ êntêk êŋ, yani êŋ êmô mavi.”

⁸ *Ya ma Jon atu ba yahalaŋô lôk yahayê nômo takêntêk. Ma yahalaŋô lôk yahayê yôv, ma yahêv yak halôk hêk aŋela atu ba hik nômo takêŋ thô hadêŋ ya valuvi ek yanêmo yen êndêŋ yani.

⁹ Ma donjom yani hanaŋ hadêŋ ya, “Dô! Ya anyô ku haviŋ o lôk môlvôviyaŋ plopet lôk avômalô lôkthô atu ba esopa kapyâ êntêk anêŋ abô. Nêmo yen êndêŋ Wapômbêŋ iyom.”

¹⁰ Ma yani hanaŋ hadêŋ ya nena, “Waklavôŋ lêk habobo ba miŋ umbuŋ abô plopet takatu ba hêk kapyâ êntêk ênjêk loŋ kapô ami.

¹¹ *Ôpatu ba hadum kambom, yani tem indum

* **22:4:** Mat 5:8; ALK 3:12

21:23,25

* **22:6:** ALK 1:1

* **22:11:** Dan 12:10

* **22:5:** Dan 7:18,27; ALK 5:10; 20:6;

* **22:7:** ALK 1:3

* **22:8:** ALK 19:10

kambom thêthô. Ma ôpatu ba hadum kobom lelaik, yani tem indum kobom lelaik thêthô. Ma ôpatu ba hadum kobom thêthôn, yani tem indum kobom thêthôn thêthô. Ma ôpatu ba hamô mathen, yani tem êmô mathen thêthô.”

¹² *Ma Yisu hanañ nena, “Odañô! Tem yasôk kethen ba yanêm vuli viyan êndên avômalô sapên êtôm nômkama takatu ba idum.

¹³ *Ya anyô môn ba anyô haven yam haviñ. Môn anôn ma yahamô ma nômkama sapên anên dan ma tem yamô aên iyom. Ya ma nômkama sapên anên ôdôn lôk nômkama sapên anên dan.

¹⁴ *Nê takatu ba ithik iniñ sôp ma nêmo mavi ek malê nena thêlo hatôm nejan alokwan atu ba hêv lôkmala anên va ma nimbitak nêyo malak anên badên abôlêk ba ini kapô.

¹⁵ Ma donjom nê takatu ba iniñ kobom hatôm avun lôk nê siniñ lôk nê sek lôk nê ik anyô vônô lôk nê êvhaviñ ngôk lôk nê lenjnhaviñ nenan abôyan ba idum hi thêthô, thêlo sapên tem nêmo malak ên anên badên viyaiñ.

¹⁶ *“Ya ma Yisu. Yahêv yenan ajela ek nêmo abô êntêk êndên môlo ek avômalô ôdôn takatu ba êvhaviñ. Ya ma Devit anên ôdôn anên su lukmuk lôk anên lim. Ya ma vulin damiñ atu ba habi deda bên.”

¹⁷ *Ma Lovak Mathen lôk Boksipsip Nakadun anên avi lukmuk atu ba tem thai neja i enan nena,

* **22:12:** Ais 40:10; Jer 17:10; ALK 2:23 * **22:13:** Ais 44:6; ALK 1:8,17; 21:6 * **22:14:** Stt 2:9; 3:22 * **22:16:** Nam 24:17; Ais 11:1,10; Lom 1:3; ALK 2:28; 5:5 * **22:17:** Ais 55:1; ALK 21:6

“Ôlêm.”

Ma avômalô takatu ba elanô abô êntêk ma lôkthô enaŋ nena, “Ôlêm.”

Opalêla takatu ba ethakmunin ma nêlêm. Ma thêlô leŋinŋhavin ninum ŋaŋ atu ba hêv lôkmala ma nêlêm ninum ŋaŋ lôkmala atu ba anêŋ vuli mi.

Jon hanaŋ abô balabun

¹⁸*Yahanaŋ lôklokwaŋ hadêŋ avômalô lôkthô atu ba elanô abô plopet takatu ba hêk kapya êntêk nena anyô te hatak abô yaŋda hayôhêk kapya êntêk loŋ, ma tem Wapômbêŋ nêŋ malaiŋ atu ba hêk kapya êntêk viyaŋ êndêŋ yani.

¹⁹Ma aêŋ iyom ma anyôla hêv abô plopet bute vê hêk kapya êntêk, ma Wapômbêŋ tem nêŋ yani vê ênjêk alokwaŋ atu ba hêv lôkmala anêŋ va lôk unyak mathen atu ba enaŋ hêk kapya êntêk.

²⁰*Yisu da hik abô takêŋ loŋ nena, “Avanôŋ biŋ, tem yasôk kethen.”

Anyô Bêŋ Yisu ôlêm! Avanôŋ.

²¹Anyô Bêŋ Yisu anêŋ wapôm êmô imbin avômalô mathen lôkthô. Avanôŋ.

* **22:18:** Lo 4:2; 12:32 * **22:20:** Mat 24:30-31; 1Ko 16:22

Wapômbên Anê Abô Mathen
The New Testament in the Malei-Hote Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Maei-Hote long Niugini
copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc. and The Malê people
Language: Hotê-Malê (Malei-Hote)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: The Malê people

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

c8e90bc3-6cab-57b1-9a48-04f5f30fe59a